

BAAC Vlaanderen bvba
Hendekenstraat 49
9968 BASSEVELDE
info@baac.be

Titel

Nota Ieper, Janseniusstraat: Verslag van Resultaten

Auteur(s)

Stefanie Sadones & Olivier Van Remoorter,
Met bijdrage van Annelies Claus

Erkende archeoloog

Olivier Van Remoorter, OE/ERK/Archeoloog/2015/0076

BAAC-Projectnummer

2017-0564

Plaats en datum

Gent, 15 mei 2018

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 819
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

Regionaal Erfgoeddepot Potyze

Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1	Administratieve gegevens	1
1.2	Archeologische voorkennis	5
1.3	Onderzoeksopdracht	6
1.4	Beschrijving ingreep / geplande werken	7
1.5	Randvoorwaarden	9
2	Proefputtenonderzoek.....	10
2.1	Werkwijze en strategie van het vooronderzoek	10
2.1.1	Methoden en technieken	10
2.1.2	Organisatie van het vooronderzoek	14
2.1.3	Afwijkingen uitvoer onderzoek	14
2.1.4	Inbreng specialisten en externe wetenschappelijke begeleiding	18
2.2	Assessmentrapport	18
2.2.1	Assessment aardewerk	18
2.2.2	Assessment botmateriaal	21
2.2.3	Assessment stalen	22
2.2.4	Conservatieassessment	22
2.2.5	Assessment sporen en structuren	23
2.2.6	Assessment onderzoeksterrein	51
3	Samenvatting	57
4	Lijst met figuren	57
5	Lijst met tabellen	58
6	Plannenlijst	59
7	Bibliografie	62
8	Bijlagen	62
8.1	Tekeningenlijst.....	62
8.2	Fotolijst	62
8.3	Sporenlijst	62
8.4	Vondstenlijst.....	62
8.5	Vondstdeterminatielijst	62
8.6	Kaartmateriaal	62
8.6.1	Allesporenkaart vlak 1	62
8.6.2	Allesporenkaart vlak 2	62

1 Beschrijvend gedeelte

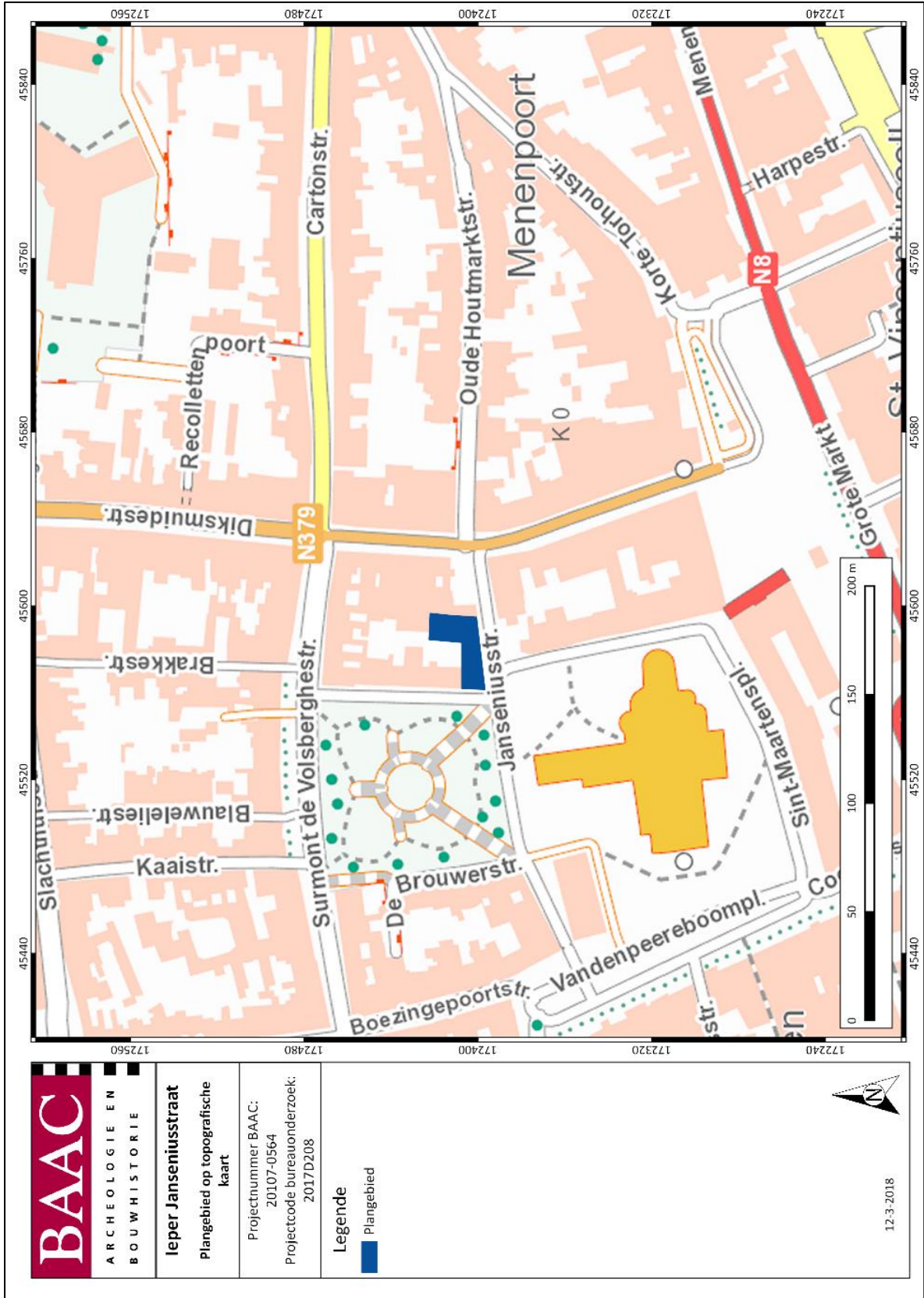
1.1 Administratieve gegevens

Naam site:	Ieper, Janseniusstraat
Onderzoek:	Vooronderzoek met in greep in de bodem: proefputten
Ligging:	Janseniusstraat 10, 8900 Ieper, West-Vlaanderen
Kadaster:	Ieper, Afdeling 1, Sectie F, perceelnummers 258F2, 258E2, 258R2 en 258P2
Lambertcoördinaten (EPSG:31370):	Noordwest: x: 2.8858 ; y: 50.8528
	Noordoost: x: 2.8860 ; y: 50.8528
	Zuidwest: x: 2.8855 ; y: 50.8526
	Zuidoost: x: 2.8860 ; y: 50.8526
Projectcode BAAC Vlaanderen bvba:	2017-0564
ID Bekrachtigde Archeologienota ¹ :	ID1491
Projectcode Proefputtenonderzoek:	2017D208
Erkende archeoloog:	Olivier Van Remoorter, OE/ERK/Archeoloog/2015/0076
Veldwerkleider:	Olivier Van Remoorter (archeoloog)
Betrokken actoren:	Olivier Van Remoorter, veldwerkleider en materiaaldeskundige aardewerk; Stefanie Sadones, veldmedewerker; Annelies Claus, materiaaldeskundige dierlijk botmateriaal
Betrokken derden:	Jan Decorte (Archeo7)

---

¹ Uitgevoerd door Monument Vandekerkhove nv in 2016 Bron: ACKE et al. 2016 (archeologienota met uitgesteld vooronderzoek)

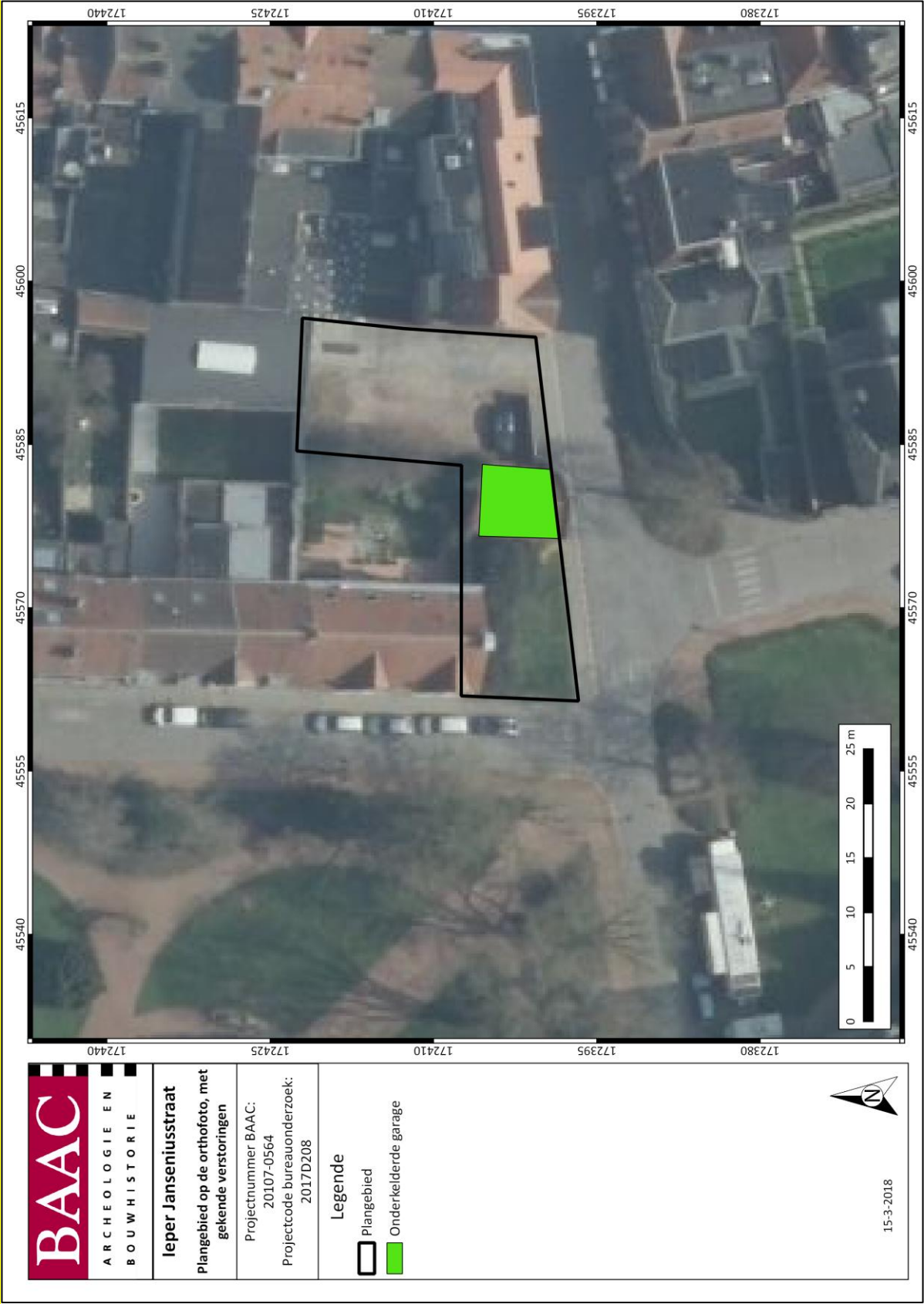
Figuur 1: Plangebied op topografische kaart²

² AGIV 2018c

Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)³

³ AGIV 2018a

Figuur 3: Plangebied met gekende verstoringen (garage) op de orthofoto.⁴

⁴ AGIV 2018b

1.2 Archeologische voorkennis

De voorliggende nota omvat de uitgestelde uitvoer van de maatregelen opgelegd na eerder archeologisch vooronderzoek. Het reeds uitgevoerde vooronderzoek omvatte een bureauonderzoek. Het bureauonderzoek voor het plangebied werd in oktober en november 2016 uitgevoerd door Monument Vandekerckhove nv en verwerkt in de archeologienota *“Archeologienota Ieper, Jansenusstraat, Verslag van Resultaten (ID1491)”*.⁵

De synthese van het bureauonderzoek luidde als volgt:

“In het plangebied aan de Jansenusstraat te Ieper wordt een meergezinswoning met vier wooneenheden gebouwd, met bijbehorend een toegangspoort met oprijlaan, ruimte voor autostaanplaatsen, twee garages en een fietsberging. Het projectgebied wordt niet onderkelderd, waardoor de ingreep in de bodem slechts tot 100 cm onder het maaiveld zal gaan. Enkel lokaal, ter hoogte van de geplande liftkoker, zal de verstoring tot 180 cm onder het maaiveld gaan. Het doel van de archeologienota was het inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied en het opstellen van een programma van maatregelen voor een (eventueel) vervolgonderzoek. Gebaseerd op de resultaten van het uitgevoerde bureauonderzoek is de noodzaak voor verder archeologisch onderzoek op het terrein bevestigd. De kans is zeer reëel dat de geplande werken hier het archeologisch bodemarchief zullen verstoren. Bijgevolg zijn verdere maatregelen wellicht noodzakelijk. Om deze maatregelen correct te kunnen bepalen is echter verder archeologisch vooronderzoek op het terrein noodzakelijk. De mate van verstoring van het perceel is namelijk nog niet duidelijk en dit is een belangrijke factor in de bepaling van de verder te nemen maatregelen.

Voor het bureauonderzoek werd gebruik gemaakt van zo veel mogelijk beschikbare bodemkaarten, geologische kaarten, historische kaarten en archeologische gegevens. Op deze manier kon een inschatting worden gemaakt van het onderzoekspotentieel van het plangebied aan de hand van bodem- en aardkundige gegevens en kon een specifieke verwachting ten aangaan van de archeologische waarden op het terrein worden vastgesteld. Het bureauonderzoek toonde aan dat het plangebied vermoedelijk een zeer hoge archeologische waarde heeft. Het projectgebied bevond zich aan de rand van de 10de-eeuwse Sint-Maartenskern en situeerde zich minstens vanaf de 12de eeuw binnen het stadsareaal. Tijdens de late middeleeuwen kent Ieper haar grootste bloei. In de 14de eeuw ontstaat de grootste versterking van de stad. De buitenste gracht situeert zich in de buurt van het projectgebied. Het projectgebied is minstens sinds de late middeleeuwen bebouwd. Vanaf de 16de eeuw lijkt het projectgebied tevens deel uit te maken van het bisschoppelijk paleis. Vanaf de 18de eeuw beschikt met over enig kaartmateriaal waarop duidelijk te zien is dat het projectgebied deels bebouwd was.

*Gezien de historische ligging in het middeleeuwse centrum van de stad Ieper wordt een vervolgonderzoek in de vorm van proefputten voorgesteld. Landschappelijk bodemonderzoek en verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek wordt niet uitgevoerd omdat er geen aanwijzingen zijn voor steentijdsites.”*⁶

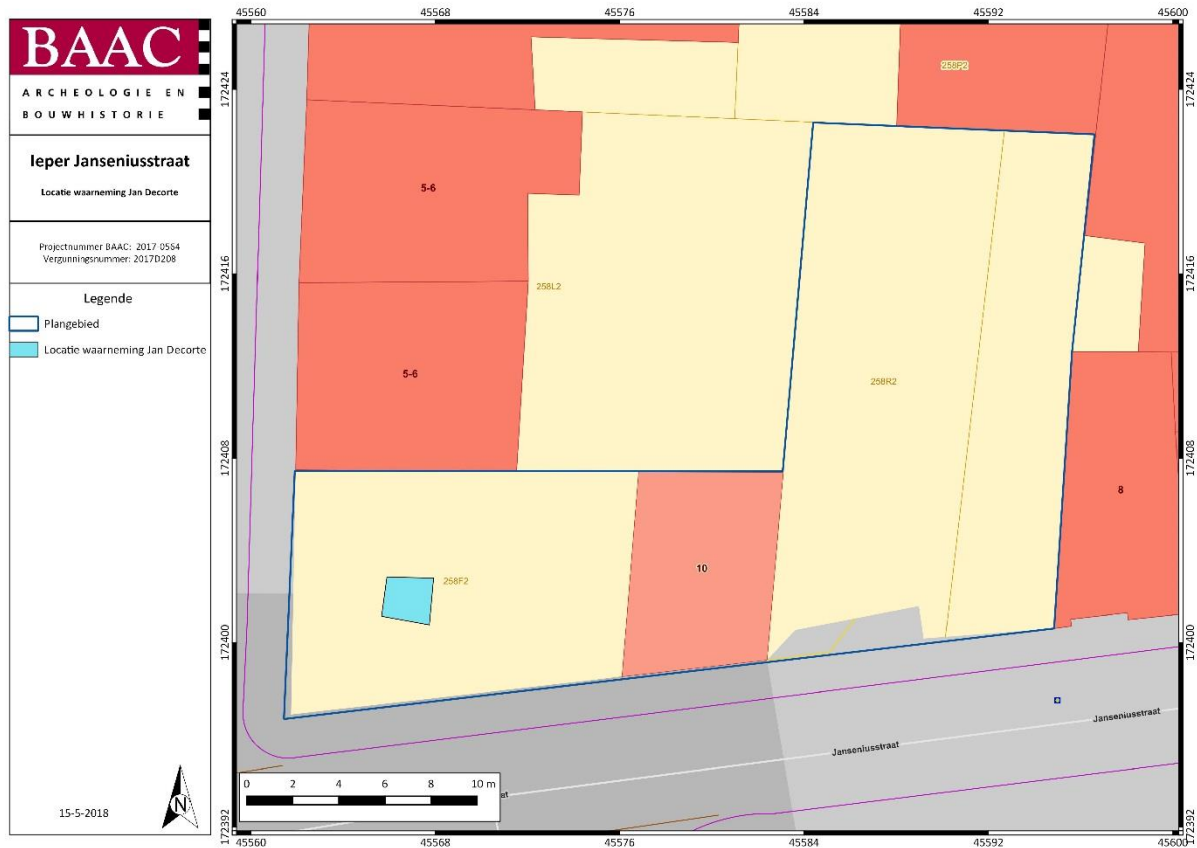
Naast de informatie uit de archeologienota werd ook regionaal archeoloog Jan Decorte in het kader van deze nota bevraagd. Hij gaf aan dat hij bij een testputje voor de funderingen dat op het terrein gegraven werd op 12 maart 2014 een deel van de muur van het bisschoppelijk paleis waargenomen heeft (Figuur 4). Deze muur bestond uit een rode bakstenen kern met een natuurstenen parement

⁵ ACKE et al. 2016

⁶ ACKE et al. 2016

(vermoedelijk van Noord-Franse herkomst). De muur had een dikte van ca 1m en was zichtbaar vanaf ca 20cm onder maaiveld.

Op basis van de historische kaarten zat deze muur op de exacte locatie van het 17^e-eeuws bisschoppelijk paleis. Er zijn dus mogelijk nog resten van dit paleis in de ondergrond aanwezig.

Figuur 4: aanduiding van de locatie met de waarneming door Jan Decorte uit 2014.

1.3 Onderzoeksoopdracht

“Het doel van het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefputten is een inzicht te verkrijgen in de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven.”⁷

Voor het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefputten werden in het programma van maatregelen van de archeologienota⁸ volgende onderzoeksvragen opgesteld die minimaal beantwoord moeten worden:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke is de aard van deze sporen?
- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016

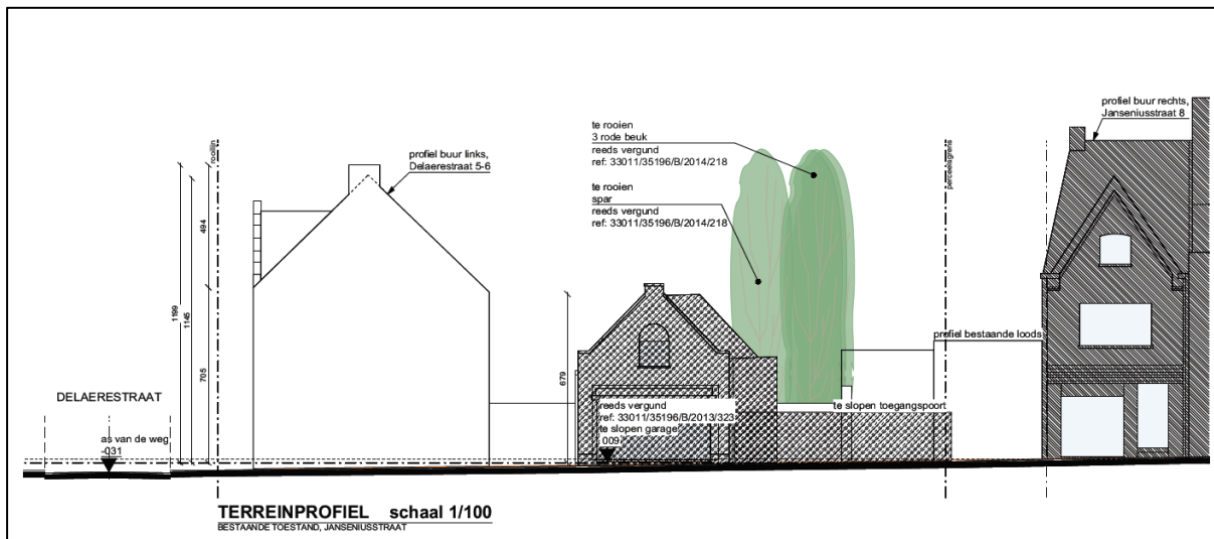
⁸ ACKE et al. 2016

- - Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- - Wat is de relatie tussen de bestaande panden en het aanwezig archeologisch erfgoed?
- - Wanneer werd het terrein opgenomen in het stadsareaal?
- - Zijn er sporen terug te vinden die te linken zijn aan het bisschoppelijk paleis?
- - Is er een indicatie dat het terrein binnen de achtererven was gelegen van de gebouwpercelen?
- - Is er een indicatie dat de exacte positie van de bocht in de Janseniusstraat kan gelokaliseerd worden?
- - Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?
- - Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- - Kan worden uitgesloten dat er voor de periodes volgend op de prehistorie een archeologische site aanwezig is binnen het projectgebied?
- - Welke zijn de verder te nemen maatregelen in functie van de geplande werken?

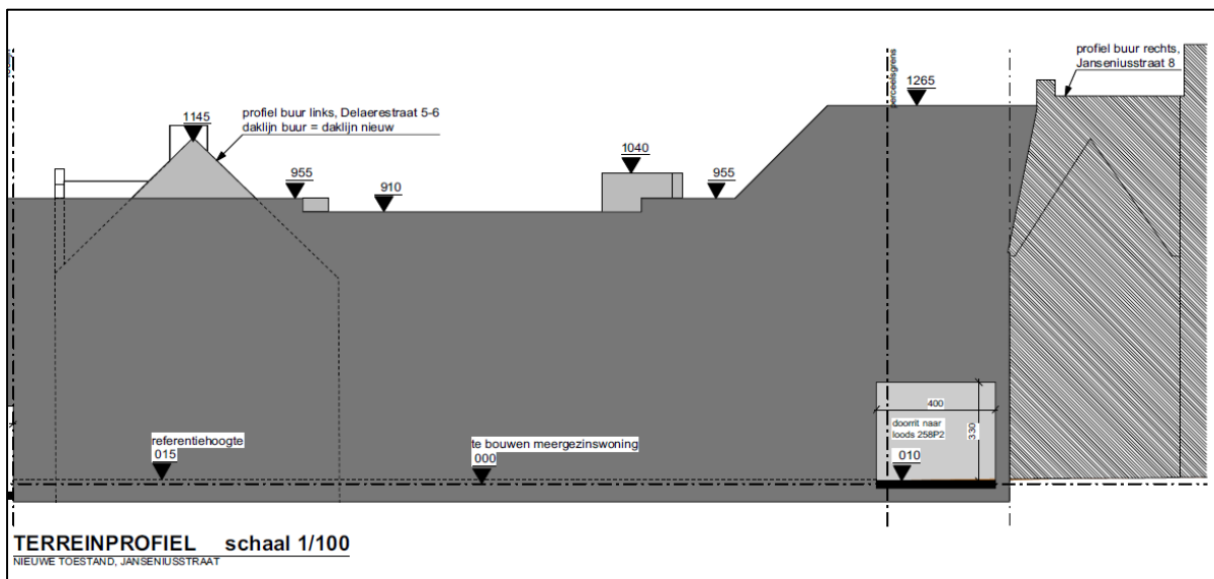
1.4 Beschrijving ingreep / geplande werken

“De oppervlakte van alle percelen die het projectgebied omvatten, bedraagt 471,81m². De bebouwde oppervlakte bedraagt 288,84m². Op het projectgebied wordt een meergezinswoning met vier wooneenheden gebouwd. Aan de Janseniusstraat, ten oosten van de wooneenheden komt een toegangspoort met oprijlaan. Aanpalend aan de achterkant van de wooneenheden is er ruimte voor autostaanplaatsen, twee garages en een fietsberging (Figuur 5, Figuur 6, Figuur 7). Het projectgebied wordt niet onderkelderd. Er wordt ongeveer tot 100cm onder het maaiveld gegraven. Onder de geplande liftkoker gaat deze dieper, tot 180cm onder het maaiveld. De ingreep in de bodem zal dus vooral bestaan uit uitgravingen ten behoeve van de funderingen voor de individuele woningen. Daarnaast zal ook een wegenis worden aangelegd met verschillende nutsleidingen, wat eveneens een aanzienlijke bodemverstoring met zich meebrengt. Er wordt een nieuwe aansluiting op de openbare riolering voorzien, net als buizen voor elektriciteit, aardgas, telefoon en televisie. Tevens worden twee waterputten voorzien. Om de geplande nieuwbouw te realiseren werd de aanwezige bebouwing (garage en toegangspoort) op 52,22 m² van het plangebied gesloopt.

Op de orthofoto's van 1971 tot 2015 zijn geen veranderingen ten opzichte van de huidige situatie op te merken ten aanzien van het plangebied.⁹

Figuur 5: Terreinprofiel van de bestaande toestand.¹⁰

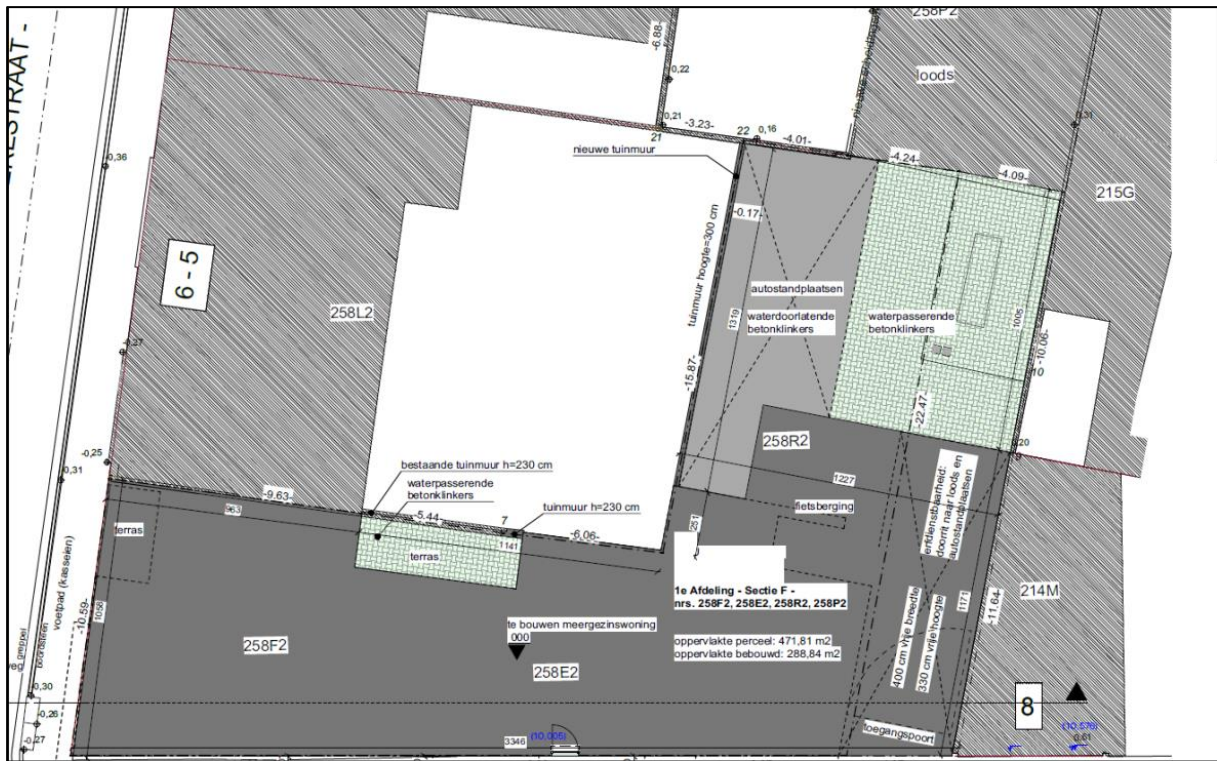

Figuur 6: Terreinprofiel van de nieuwe toestand.¹¹

⁹ ACKE et al. 2016

¹⁰ ACKE et al. 2016

¹¹ ACKE et al. 2016

1.5 Randvoorwaarden

¹² ACKE et al. 2016

¹³ ACKE et al. 2016

2 Proefputtenonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie van het vooronderzoek

2.1.1 Methoden en technieken

2.1.1.1 Proefputtenonderzoek: algemene bepalingen

Voor de *algemene bepalingen* wordt verwezen naar de desbetreffende hoofdstukken in de Code Goede Praktijk.¹⁴

De standaardmethode van een proefputtenonderzoek loopt gelijkaardig met die van een proefsleuvenonderzoek. Enkel het getoetste oppervlak is kleiner. Hier wordt geen specifieke dekkingsgraad voorgeschreven. De dekkingsgraad moet echter van die grootte zijn dat terdege uitspraken kunnen gedaan worden over de locatie. Daarenboven wordt de locatie van elke proefput als een volwaardige opgraving beschouwd, waarbij alle sporen opgegraven worden. Een proefput kan met andere woorden ook meerdere opgravingsniveaus omvatten.

Over het algemeen wordt een proefputtenonderzoek toegepast op terreinen met een middelhoge tot zeer hoge en bijzondere archeologische verwachting en waarbij een complexe stratigrafie wordt verwacht. In regel is de kans op archeologische sporen op deze terreinen niet uit te sluiten tot zeer waarschijnlijk, maar steeds onzeker. Verder is de aard, ruimtelijke spreiding en bewaringstoestand van deze sporen onbekend. Daarnaast geeft het proefputtenonderzoek ook een gedetailleerd inzicht in de bodemopbouw van het terrein. Hierbij is de keuze van locatie voor de verschillende proefputten essentieel. Voor het overige wordt voor de uitvoer het veldwerk uitgegaan van de methode zoals voorgeschreven in dit programma van maatregelen en de Code Goede Praktijk. Een belangrijk voordeel van deze methode is de beperkte impact van dit onderzoek op het bodemarchief tegenover een erg hoge betrouwbaarheid van de resultaten.

De aanleg van deze putten gebeurt met een graafmachine met een niet-getande graafbak van 2 m breed. Het eerste vlak wordt aangelegd op een eerste leesbaar archeologisch niveau.

Van proefputten wordt in de regel de volledige stratigrafische sequentie onderzocht. De proefputten worden aangelegd met een opgravingsvlak per archeologisch relevant niveau om een zicht te krijgen op de verticale stratigrafische opbouw van de te onderzoeken zones, waarbij ook hier de sporen in het vlak van belang zijn op de aard van de verwachte site te kunnen bepalen. Elke proefput wordt gezien als een beperkte opgraving en wordt zodanig geregistreerd. De diepte van het aan te leggen vlak wordt bepaald tijdens het veldwerk zelf, op de verwachte antropogene laag.

Van elke proefput wordt een profiel gedocumenteerd. De proefputten zijn danig geplot waardoor bij een representatieve doorsnede van het volledige onderzoeksterrein wordt verkregen. Deze profielen worden opgeschoond voor zover de veiligheid en stabiliteit dit toelaten, gefotografeerd (voorzien van profielnummer, sleufnummer, noordpijl en schaal), ingetekend op schaal 1:20 en beschreven. Desgewenst worden bijkomende maatregelen genomen om de veiligheid en stabiliteit te verzekeren. Deze profielputten worden beschreven en bestudeerd door de bodemkundige van het projectteam. Bij elk profiel wordt de absolute hoogte van het maaiveld genomen en op plan aangebracht.

Indien er sprake is van meerdere potentiële archeologische niveaus, wordt elk niveau apart gewaardeerd. Wanneer archeologisch relevante sporen worden aangetroffen, worden deze gedocumenteerd volgens de methoden opgelegd in de Code Goede Praktijk. Indien een spoor zich tegen de putwand bevindt, wordt het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Er wordt dagelijks voorzien in een volledige opmeting van

¹⁴ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016

werkputten en sporen. Dit betekent dat er dagelijks een recent en aangevuld grondplan beschikbaar is, dat op elk moment aangeleverd kan worden. Er dient een selectie van de sporen gecoupeerd te worden die afdoende is om de onderzoeksvragen te beantwoorden. In vermoedelijke diepe sporen zoals waterputten en waterkuilen wordt een boring gezet om te verifiëren of het om een dergelijk spoor gaat en om de diepte te bepalen. De erkende archeoloog is vrij in het bepalen van de noodzaak van aanvullende boringen en het aantal boringen.

Sporen waarbij de metaaldetector een signaal geeft, worden aangeduid in de sporenlijst. Metaalvondsten worden enkel ingezameld als zij zich aan het vlak bevinden of als ze zich in een spoor bevinden dat gecoupeerd wordt. Ingezamelde vondsten worden op plan gezet met vondstnummer en de code Md. Ingezamelde metaalvondsten worden beschermd tegen degradatie van het materiaal.

Indien sporen worden gecoupeerd in functie van het beantwoorden van de vooraf opgestelde of door voortschrijdend inzicht opgeworpen onderzoeksvragen, worden de coupes ingemeten, getekend (schaal 1:20) en gefotografeerd.

Na afloop van het onderzoek worden de putten gedicht om verdere degradatie van eventueel aanwezige sporen te voorkomen. Indien nodig worden kwetsbare sporen (graven, zeer ondiep bewaarde sporen) afgedekt met doek of plastic zodat ze in geval van een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving niet verder worden aangetast vooraleer ze onderzocht kunnen worden.

Figuur 8: Foto van het terrein bij aanvang van het onderzoek.

Figuur 9: Foto's van het terrein bij aanvang van het onderzoek: vrijmaken van de zone voor de eerste werkput.

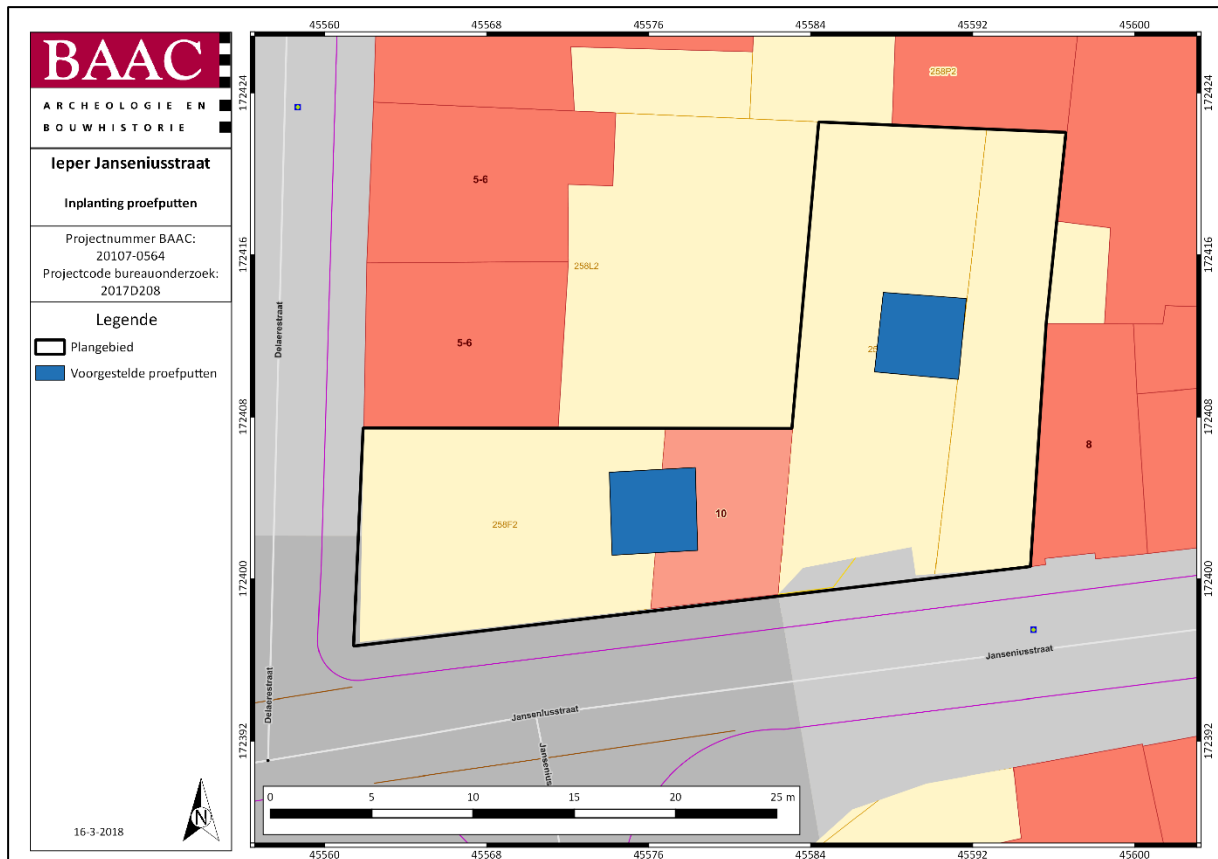
2.1.1.2 Specifieke methodologie

Inplanting proefputten en afwijking tov Programma van Maatregelen

De methode van proefputten wordt gebruikt. Op basis van de uit het bureauonderzoek gekende historische gegevens werd een proefputtenplan opgesteld. De specifieke locatie van de putten werd gekozen in functie van de onderzoeksvragen en de geplande verstoringen.

Verspreid over het terrein werden 2 proefputten uitgegraven die telkens afmetingen moesten hebben van 2m op 2m (Figuur 10). In de lopende tekst van het Programma van Maatregelen worden in de tekst proefputten van 2m op 2m voorgesteld, op het kaartmateriaal staan echter proefputten van 4m op

Aan de hand van de reeds beschreven methode werden in plaats van de twee voorziene proefputten, drie proefputten aangelegd, goed voor 22 m² onderzochte oppervlakte. Het totale terrein is 471,81 m² groot. Op deze manier wordt dus met de proefputten 4,7 % van het terrein onderzocht. De onderzochte oppervlakte houdt echter geen rekening met de meerdere archeologische niveaus die mogelijk aanwezig zijn. Hoewel er slechts twee proefputten voorgeschreven waren, noopte de realiteit tijdens het onderzoek zich tot het aanleggen van een extra werkput (werkput 2, zie ook 2.1.3)

Figuur 10: Inplanting proefsleuven zoals voorgeschreven in het Programma van Maatregelen.

Selectie vondsten

Alle vondsten die tijdens de aanleg van de proefputten en het opschaven, couperen en afwerken van de sporen worden aangetroffen, worden verzameld en geregistreerd. Bij relevante archeologische sporen of bodemeenheden wordt daarenboven actief op zoek gegaan naar vondsten. Enkel in sporen met een duidelijk recente ouderdom worden niet alle vondsten systematisch ingezameld.

Staalname

Er worden in regel geen stalen genomen tijdens het onderzoek. Enkel gevoelige en relevante archeologische sporen of bodemeenheden worden indien gewenst bemonsterd. Deze bemonstering kadert echter niet binnen het beantwoorden van de onderzoeksvraagstelling zoals geformuleerd in de onderzoeksvragen. Dergelijke staalname en mogelijke verdere analyse van deze stalen dient dan ook bijkomend gemotiveerd te worden en gekaderd worden binnen bijkomende onderzoeksvragen.

Referentieprofielen

In elke werkput wordt minstens één profiel geregistreerd om zo de verticale stratigrafische opbouw van het terrein te registeren. Op basis van deze profielen kunnen mogelijke archeologische niveaus aangeduid worden en kan de impact van de geplande bouwwerkzaamheden getoetst worden aan de archeologische waarden.

2.1.2 Organisatie van het vooronderzoek

Het onderzoek werd uitgevoerd op 5 maart 2018 onder leiding van erkend archeoloog Olivier Van Remoorter, verder werd hij bijgestaan door archeologe Stefanie Sadones. Het onderzoek werd uitgevoerd op een droge, maar bewolkte dag.

De proefputten werden aangelegd met behulp van een kraan op rupsbanden van 21 ton met een gladde graafbak van 1,8 m. Van alle proefputten werden overzichtsfoto's gemaakt. De proefputten en sporen werden ingetekend door middel van een GPS van het type Geomax Zenith 25 PRO en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen. Indien een spoor zich tegen de putwand bevond, werd het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Sporen-, foto- en vondstenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend een GIS omgeving werden de verzamelde data verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

2.1.3 Afwijkingen uitvoer onderzoek

Het onderzoek werd uitgevoerd volledig conform de opgestelde methode en strategie en conform de Code van Goede Praktijk.¹⁵

In regel werden alle proefputten aangelegd zoals voorgesteld in de specifieke methodologie. De precieze locatie van elke werkput werd licht gewijzigd in functie van de terreinomstandigheden (Figuur 15). Bij het uitgraven van de funderingen van de gesloopte garage centraal in het plangebied werd duidelijk dat deze garage (deels) onderkelderd was (Figuur 11). Gezien het bodemarchief op de locatie van de kelder verstoord was, werd beslist om de eerste werkput meer naar het westen aan te leggen. Ook de locatie van de derde en laatste werkput verschilt enigszins van de vooropgestelde locatie in het bureauonderzoek. Tijdens het veldwerk kon namelijk waargenomen worden dat zich in het oosten van het plangebied vanaf de Janseniusstraat een doorgang bevond naar een nog in gebruik zijnde garagepoort in het noordoosten van het plangebied (Figuur 14). Om de stabiliteit van deze doorgang, die een breedte had van ongeveer 4m, te verzekeren, werd beslist om de derde werkput meer naar het westen aan te leggen.

Hoewel in totaal maar twee werkputten moesten aangelegd worden, bleek een extra werkput (werkput 2) noodzakelijk om enkele oudere muurresten te registreren die bij de sloop van de garagegebouwen aan het licht gekomen waren. Bij het afgraven van de puinlaag die zich ter hoogte van het maaiveld bevond na het slopen van de garage, werden in het zuiden van het plangebied verschillende muurresten aangetroffen die zeer lokaal bewaard gebleven waren tussen de kelder in het noorden en het trottoir in het zuiden. Uitbreiden naar het oosten was onmogelijk doordat hier opnieuw de verstoring in de vorm van de onderkelderde garage aanwezig was, en uitbreiden naar het westen werd onmogelijk gemaakt door de aanwezigheid van een gasaansluiting langs de straatkant (Figuur 12). Doordat deze kleine werkput quasi direct aan de het trottoir grensde, kon hier om veiligheidsredenen niet verdiept worden. Bij het verwijderen van de muurresten op deze locatie werd de instabiele ondergrond duidelijk aangetoond (Figuur 13).

In de oppervlakte van de aangelegde putten werd ook licht afgeweken. De aangelegde werkputten waren in regel iets groter uitgegraven, dit vooral om praktische redenen. Op deze manier kon een beter inzicht in de sporen verkregen worden en was er voldoende bewegingsruimte in de werkputten. Ook naar veiligheid toe waren deze iets grotere putten beter, aangezien op deze manier een veilige

¹⁵ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016

toegang tot de werkput kon voorzien worden. De extra werkput was door de hoger aangehaalde ruimte beperking iets kleiner dan de beoogde 2x2m.

Er werd met deze drie proefputten in totaal 22 m² proefputten aangelegd. Dit houdt een dekingsgraad in van 4,6%.

Figuur 11: Zicht vanuit het westen op de kelder van de gesloopte garage centraal in het plangebied. Rechts is een deel van de uitgebroken funderingsmuur zichtbaar.

Figuur 12: Zicht op de gasaansluiting aan de straatzijde (rood omcirkeld), foto genomen vanuit het zuidoosten.

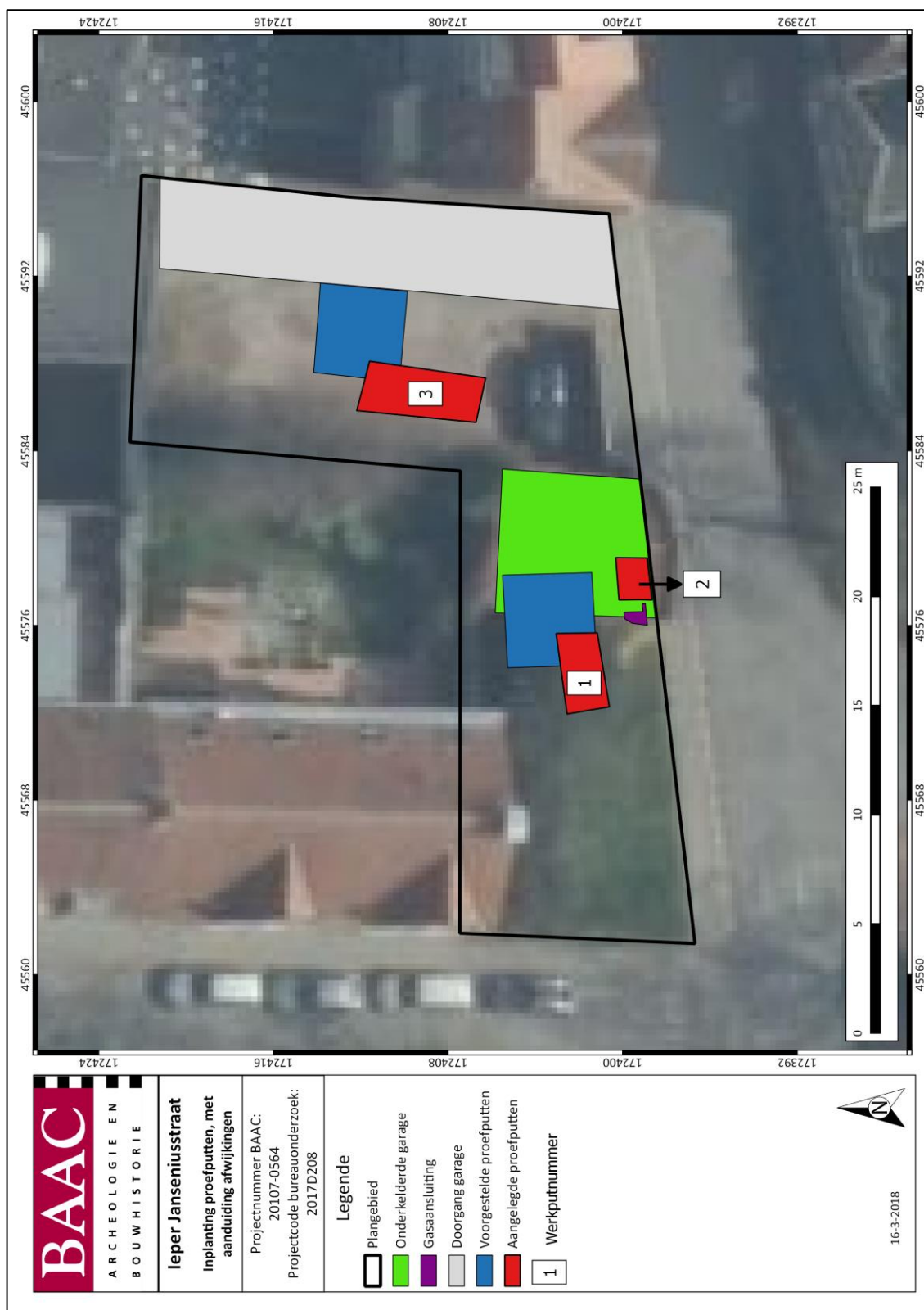

Figuur 13: Zicht op de zuidelijke grens van het plangebied, waarbij de bodem onder het trottoir instabiel bleek bij het verwijderen van murresten uit werkput 2.

Figuur 14: Zicht op werkput 3 met daarachter rechts in beeld de garagepoort met doorgang naar de Janseniusstraat.

Figuur 15: Aangelegde proefputten op orthofoto, met aanduiding van de redenen tot afwijking van het PvM.¹⁶

¹⁶ AGIV 2018b

2.1.4 Inbreng specialisten en externe wetenschappelijke begeleiding

Er werd geen beroep gedaan op externe specialisten.

2.2 Assessmentrapport

2.2.1 Assessment aardewerk

Olivier Van Remoorter

2.2.1.1 Administratieve gegevens

Vondstnummers: 5 tem 14

Materiaalcategorie: aardewerk

Vondstnummer: 2

Materiaalcategorie: bouwkeramiek

Vondstnummer: 6

Materiaalcategorie: metaalslak

2.2.1.2 Methode en technieken van assessment

De verschillende materiaalcategorieën zijn bekeken door een specialist ter zake.

Tabel 1: Geraadpleegde specialist.

Vondstcategorie	Specialist
(post)midleleeuws aardewerk en bouwkeramiek	O. Van Remoorter

Alle aangetroffen aardewerkscherven van Ieper-Janseniusstraat zijn eerst gedetermineerd op basis van aardewerksoort, daarna is verder gekeken naar vorm en vormdetails, versiering. Uitzonderlijke kenmerken, zoals onder andere het feit of de scherven in een gemengde context zaten in Tabel 1. De scherven waarvan een vorm of versiering kon gedetermineerd worden, zorgen mogelijk voor een nauwere datering.

Zo werden per vondstnummer alle vondsten bekeken en ingevoerd in onderstaande tabel (Tabel 2). Zo werd eerst gekeken naar de vondstcategorie, vervolgens naar de dominante deelcategorie, waarna de belangrijkste gegevens m.b.t. de scherven genoteerd werden. Er werd ook getracht een ruwe datering te plakken op het materiaal. Indien een verfijning van deze datering mogelijk bleek werd dit bij de opmerkingen toegevoegd.

2.2.1.3 Inventaris

Voor de inventaris wordt verwezen naar Tabel 2, waarin alle data per vondstnummer is verzameld.

Het gros van het ingezamelde keramisch vondstmateriaal bestaat uit aardewerkvondsten, daarnaast werd ook een enkel fragment bouwkeramiek ingezameld. De bewaring van het materiaal is meestal zeer goed te noemen. Bij de meeste vondstnummers kunnen verschillende scherven geteld worden.

Op basis van de diagnostische elementen en de aanwezige vormen kunnen voor enkele van de sporen op deze manier een datering gegeven worden.

Binnen het aardewerk kunnen volgende aardewerkgroepen herkend worden: gedraaid grijs aardewerk, roodbakkend aardewerk, steengoed, pijpjarde en hoogversierd aardewerk. Het materiaal omvat zowel laat- tot postmiddeleeuws aardewerk.

Een beperkt deel van het materiaal kan in de late middeleeuwen gedateerd worden, vooral tussen de 13e en 14e eeuw. Dit laatmiddeleeuws aardewerk bestaat hoofdzakelijk uit gedraaid grijs aardewerk, maar ook enkele scherven rood aardewerk en hoogversierd aardewerk komen voor. Binnen het grijs aardewerk werden vooral randfragmenten van kogelpotten herkend, maar ook een pan en een kom waren aanwezig tussen deze randen. Van kannen en kruiken werden bodems en oren ingezameld. Het materiaal is echter veel te gefragmenteerd en te weinig talrijk aanwezig om verregaande uitspraken te doen. De meeste informatiewaarde van deze scherven is een datering. Grote afvalcontexten werden niet aangetroffen. Daarbij komt ook nog dat een groot deel van dit materiaal niet meer in de originele context zat, veel scherven zaten in verplaatste laatmiddeleeuwse pakketten, of in jongere sporen.

Een kleine hoeveelheid materiaal is jonger, en eerder in de postmiddeleeuwse periode te dateren, meer bepaald tussen de 17e en de 18e eeuw. De frequentst voorkomende aardewerkgroep in deze periode is het roodbakkend aardewerk, maar ook het steengoed komt in beperkte mate voor. Ook hier is de informatieve waarde van het schervenmateriaal beperkt tot het dateren van de verschillende sporen.

Uit de onderste laag in profiel 3 (S.3.008) werd een fragment van een metaalslak gerecupereerd. Deze is vermoedelijk te dateren in de late middeleeuwen.

Tabel 2: inventaris aardewerkvondsten

vnr	werkput	spoor	vondstcategorie	dominante deeltcategorie	bewaring	fragmentatie	telling	chronologie	intrusief/residueel	bijzondere kenmerken	bijzondere kenmerken vondsten	opmerkingen
2	3	3.001	BKER		goed	groot	1	NT	neen	1 hoekfragment Delftse tegel, Fleur-de-lis motief in de hoek		17e - 18e
5	3	3.007	AW	Gedraaid grijs	goed	groot	2	LME	neen	2 wanden grijs aw		
6	3	3.008	MXX		goed		1	LME	neen	1 metaalslak		
7	3	L5 Profie I 3	AW	Gedraaid grijs	goed	groot	4	LME	neen	2 bodemstukken van kan in grijs aw, 2 wanden grijs aw		
8	1	1.004	AW	Gedraaid grijs	goed	groot	17	LME	neen	1 rand kogelpot, 1 rand pan, 1 oor kan, rest wanden alles in grijs aardewerk		13e
9	3	3.005	AW	Gedraaid grijs	goed	groot	2	LME	neen	1 oor kruik grijs aw, 1 wand HVS, weinig glazuur, maar met radstempels		13e
10	3	L3 Profie I 3	AW	Gedraaid grijs	goed	groot	8	LME -NT	ja, gemengde context	5 bodemfragment van 1 kan in grijs aardewerk, wellicht verspit, 2 wanden Westerwald, 1 wand rood geglazuurd aw		17e - 18e
11	3	3.001	AW	Roodbakkend	goed	groot	7	LME -NT	ja, gemengde context	1 rand kom in grijs aw, 1 rand grape rood aw, 1 wans SG met ijzerengobe, residuele stukken	1 rand voorraadpot, 1 wand slibversierd bord, 1 wand rood aw, 1 stukje versierde pijpensteel	17e - 18e
12	3	3.006	AW	Gedraaid grijs	goed	groot	1	LME	neen	1 kogelpotrand in grijs aw, versierd met duimindrukken op rand		12e - 13e
13	1	1.005	AW	Gedraaid grijs	goed	groot	2	LME -NT	ja, gemengde context	1 rand kogelpot in grijs aw, 1 wand Westerwaldsteengoed	SG versierd met dier in veld, onderaan deel tekst [A]NNO, daaronder [1]68[X] als datum	17e - 18e
14	3	3.008	AW	Gedraaid grijs	goed	groot	4	VOLME-LME	neen	1 kogelpotrand, 3 wanden alles grijs aw		12e - 13e

2.2.1.4 Conservatie en behandeling

Er zijn geen aardewerkvondsten gedaan die verdere conservatie of behandeling nodig hebben.

2.2.1.5 Potentieel op kenniswinst

Op basis van het assessment op het aardewerk hebben de meeste vondsten hun informatiewaarde reeds behaald. De meeste vondsten kunnen enkel gebruikt worden om de sporen te dateren en een beperkt inzicht te geven in de materiële cultuur van de late middeleeuwen en de nieuwe tijd. Er zijn geen contexten aanwezig waarbij er verdere studie nodig is.

2.2.2 Assessment botmateriaal

Stefanie Sadones en Annelies Claus

2.2.2.1 Administratieve gegevens

Vondstnummers: 3, 4

Materiaalcategorie: bot

Vondstnummer: 1

Materiaalcategorie: schelp

2.2.2.2 Methode en technieken van assessment

De verschillende materiaalcategorieën zijn bekeken door een specialist ter zake.

Tabel 3: Geraadpleegde specialist.

Vondstcategorie	Specialist
Dierlijk botmateriaal	A Claus

De vondsten werden per vondstnummer bekeken. Aangezien er geen diagnostisch materiaal aanwezig is, werd het assessment beperkt tot een oppervlakkige beschrijving van de vondsten.

2.2.2.3 Inventaris

Het bot- en schelpmateriaal werd allemaal met de hand verzameld tijdens het veldwerk, bij het aanleggen van het eerste vlak in de verschillende werkputten.

Bij twee vondstcontexten gaat het om dierlijk botmateriaal, namelijk bij vondstnummers 3 en 4. Het overige materiaal betreft schelpen (vondstnummer 1).

Het botmateriaal betreft twee fragmenten, kleiner dan 15 cm. Het fragment met vondstnummer 3 is afkomstig uit S.3.001, een puinkuil die werd aangetroffen in het eerste vlak van werkput 3. Het bot is afkomstig van een middelgroot zoogdier. Het fragment met vondstnummer 4 is afkomstig uit S.1.005, een mogelijke puinkuil of laag die werd aangetroffen in het eerste vlak van werkput 1. Van dit spoor wordt vermoed dat het om een mogelijke vergraving gaat van recent met laatmiddeleeuws materiaal. Het botmateriaal is mogelijk afkomstig van een jong middelgroot tot groot zoogdier.

Het schelpmateriaal met vondstnummer 1 betreft twee oesterschelpen. Deze zijn eveneens afkomstig uit de mogelijke recente vergraving S.1.005.

2.2.2.4 Conservatie en behandeling

Er zijn binnen de categorie van het botmateriaal geen vondsten gedaan die verdere conservatie of behandeling nodig hebben.

2.2.2.5 Potentieel op kenniswinst

Er zijn geen contexten aanwezig waarbij er verdere studie nodig is.

2.2.3 Assessment stalen

Er werden geen stalen genomen voor verdere analyse ten behoeve van absolute dateringen (¹⁴C, OSL), micromorfologisch onderzoek, textuuranalyse of palynologisch onderzoek.

2.2.4 Conservatieassessment

Niet van toepassing.

2.2.5 Assessment sporen en structuren

2.2.5.1 Manifestatie archeologische site aan huidig oppervlak

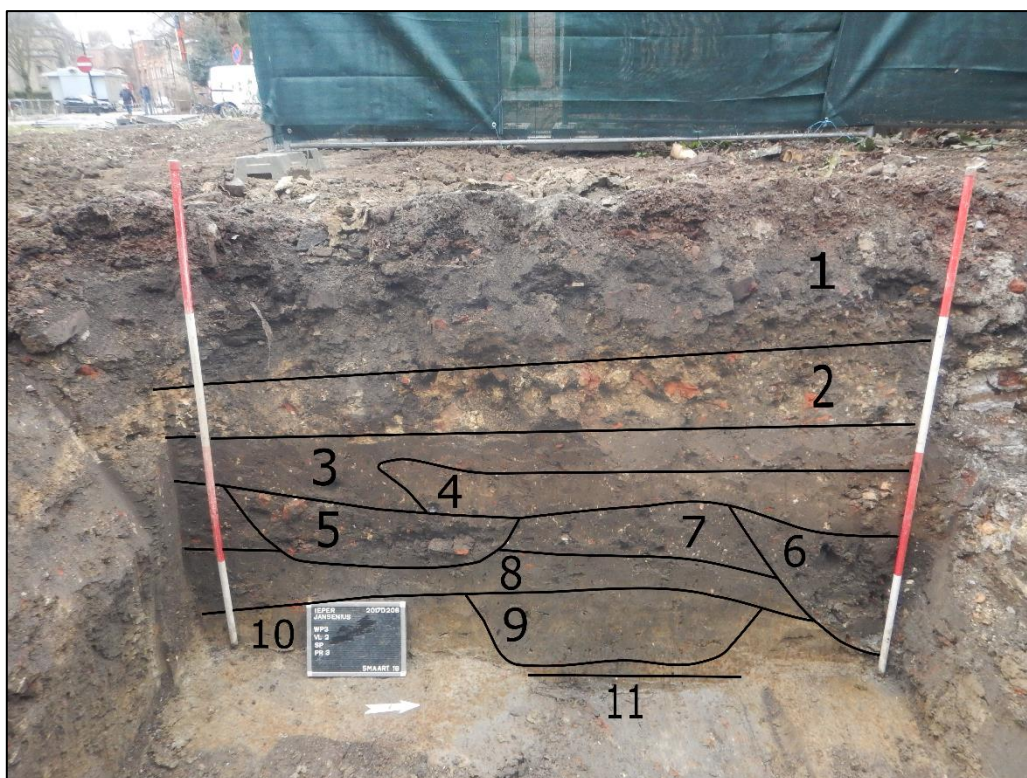
Er werden geen archeologische sites aan het huidige oppervlak aangetroffen.

2.2.5.2 Stratigrafie van de site

De bodemopbouw van de site werd aan de hand van drie profielen geregistreerd (Figuur 17). In werkputten 1 en 3 werden telkens één volledig profiel geregistreerd om de bodemopbouw te bestuderen. Het derde profiel in werkput 3 gaf slechts een beperkt beeld in de bodemopbouw weer. De antropogene stratigrafie van de site bestond uit minstens 2 relevante (leesbaar) archeologische niveaus. Het eerste vlak (Figuur 19) bevond zich op een hoogte van 17,03 – 17,6 m TAW, gesitueerd tussen 1,47 – 1,05 m onder het maaiveld (Figuur 18). Dit maaiveld bevond zich op een hoogte van 18,50 TAW in het westen en 18,65 m TAW in het oosten van het plangebied. Het tweede vlak (Figuur 20) bevond zich op een hoogte van 16,6 – 17,0 m TAW, ongeveer 1,9 – 1,65 m onder het maaiveld. Aangezien de moederbodem ook in dit tweede vlak de niet werd bereikt, werd getracht het niveau van de moederbodem te achterhalen door middel van een handmatige boring. Vanaf een diepte van 16,66 m TAW bevond zich een kleilaag, en op een diepte van 16,06 m TAW werd de boring beëindigd zonder de oorspronkelijke moederbodem te bereiken.

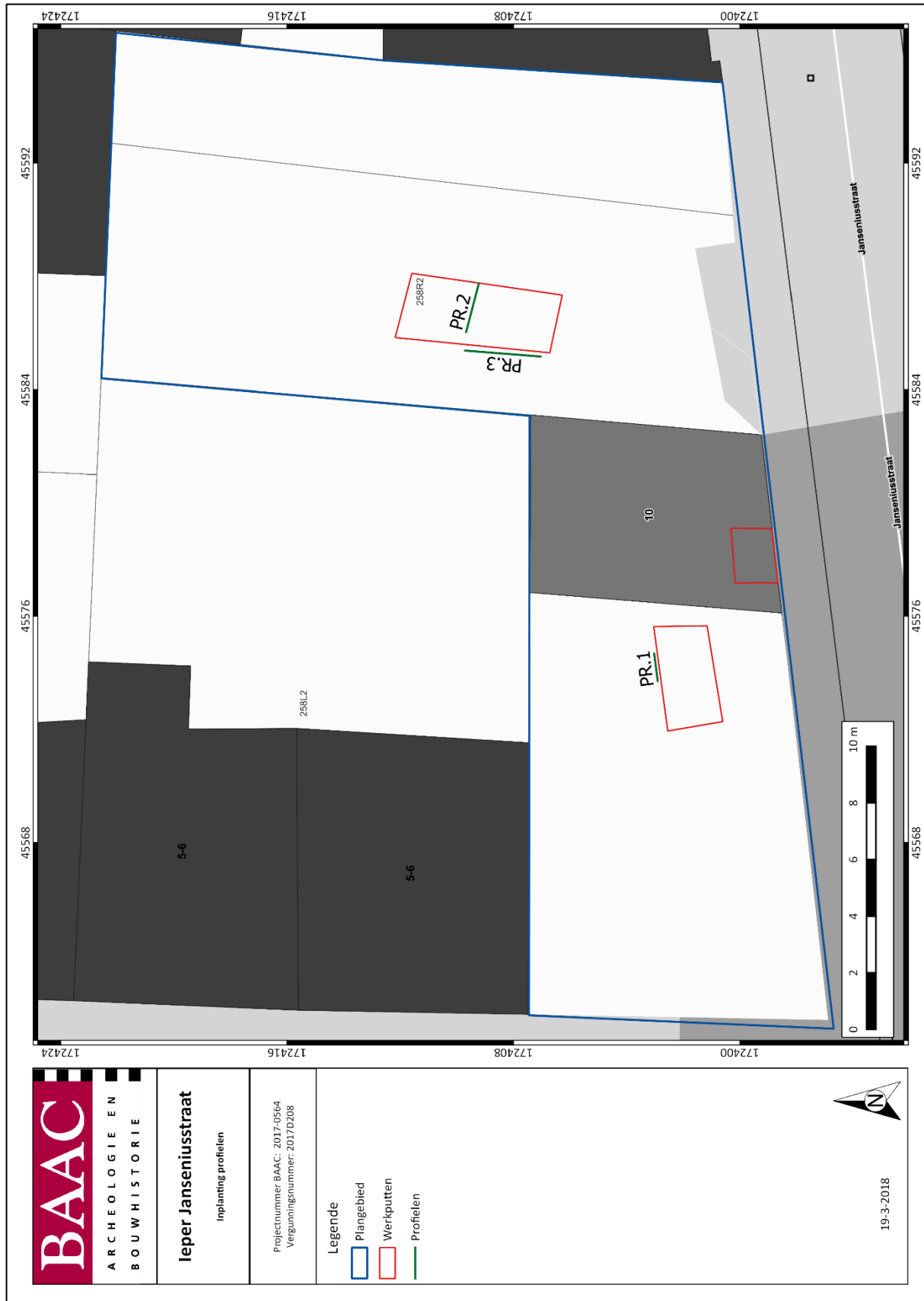
Profiel 1 werd aangelegd in werkput 1. In dit profiel kon ca. 1,90m bodemopbouw bestudeerd worden. Hierbij bleek dat de bodem op deze locatie sterk geroerd was in recente perioden. Op ca 1,40 m onder maaiveld werden nog steeds fragmenten plastic in de profielen waargenomen. Bij het verdiepen voor dit profiel werd eveneens op een laag met betonbrokken en wapeningsijzer aangesneden, waardoor verondersteld kan worden dat de bodem tot op grote diepte verstoord is.

Profiel 3 in werkput 3 gaf een meer duidelijk beeld van de sterke antropogene bodemopbouw, waarbij vooral laatmiddeleeuwse en postmiddeleeuwse lagen aangesneden werden. In dit profiel kon ca. 2 meter antropogene bodemopbouw waargenomen worden (Figuur 16). Lagen 7, 8, 1 en 11 kunnen wellicht als laatmiddeleeuwse ophogingslagen omschreven worden, de lagen 3 en 4 zijn in de nieuwe tijd te dateren. Laag 2 vormt een dik puinpakket, mogelijk te dateren na de opruimingswerken van WOI. Laag 1 tenslotte vormt een recent nivelleringspakket.

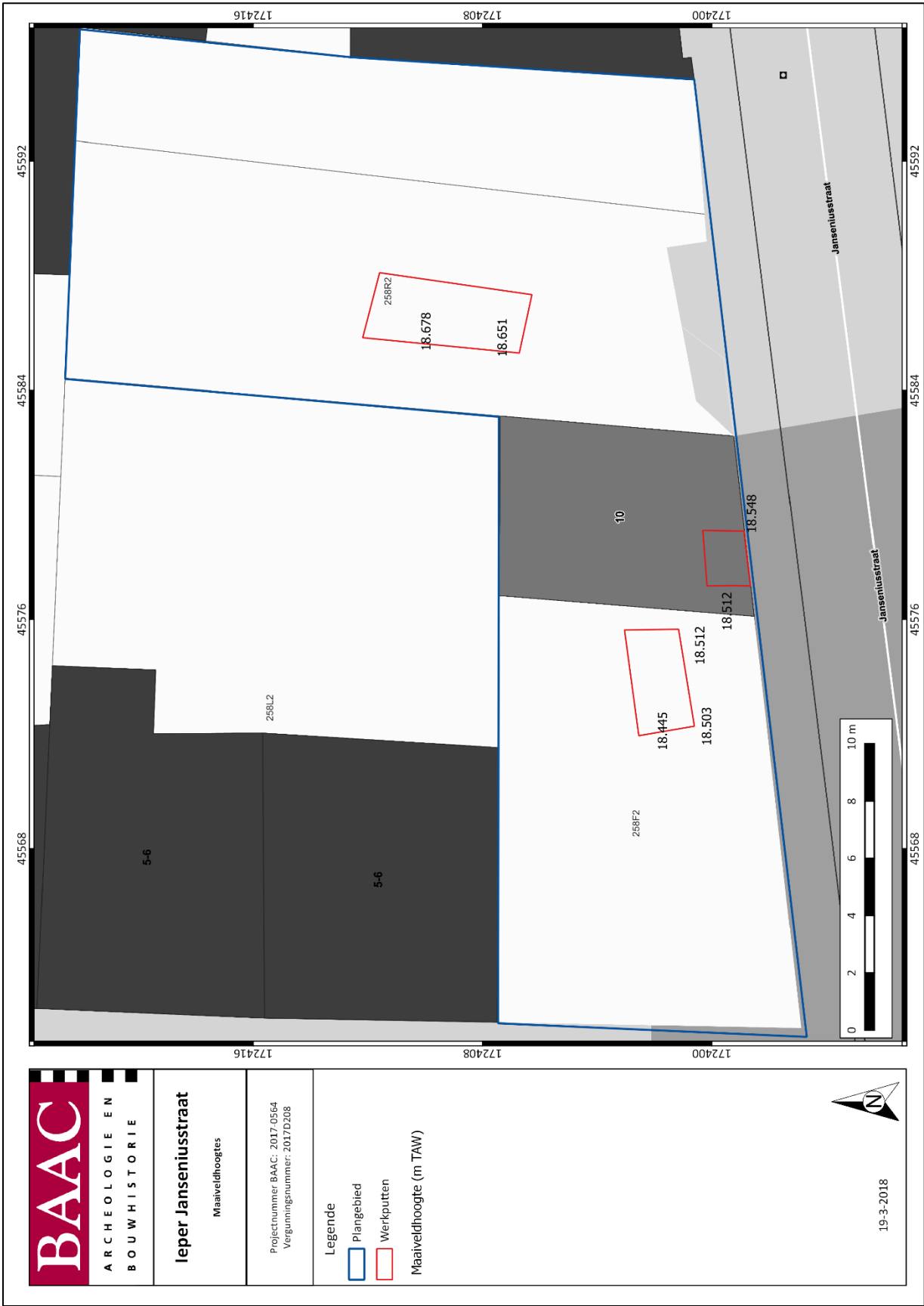

Figuur 16: Profiel 3 in de westelijke putwand van werkput 3.

Figuur 17: Kaart met weergave locatie profielen.

Figuur 18: Maaiveldhoogtes.

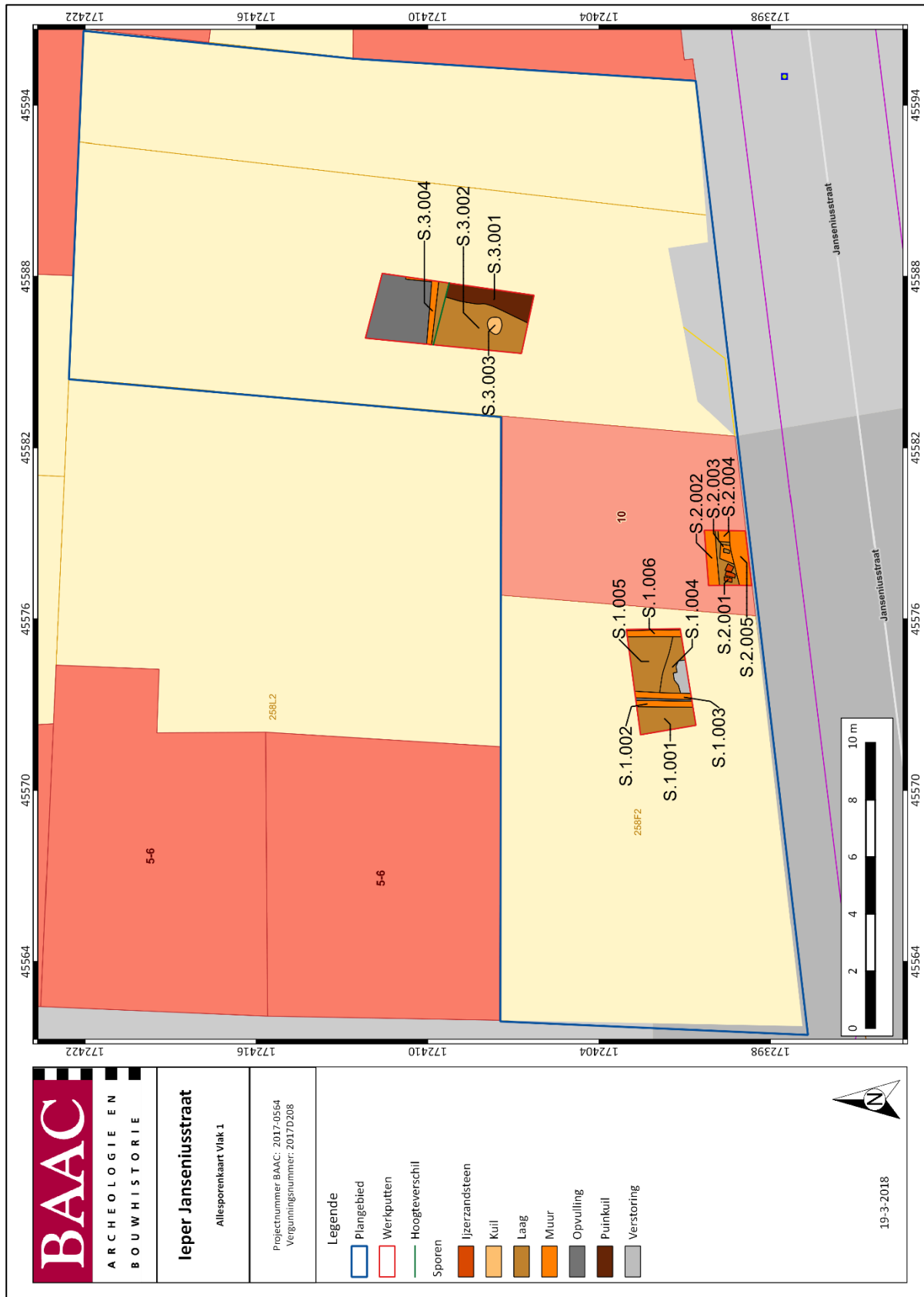

Figuur 19: Vlakhooftes, vlak 1.

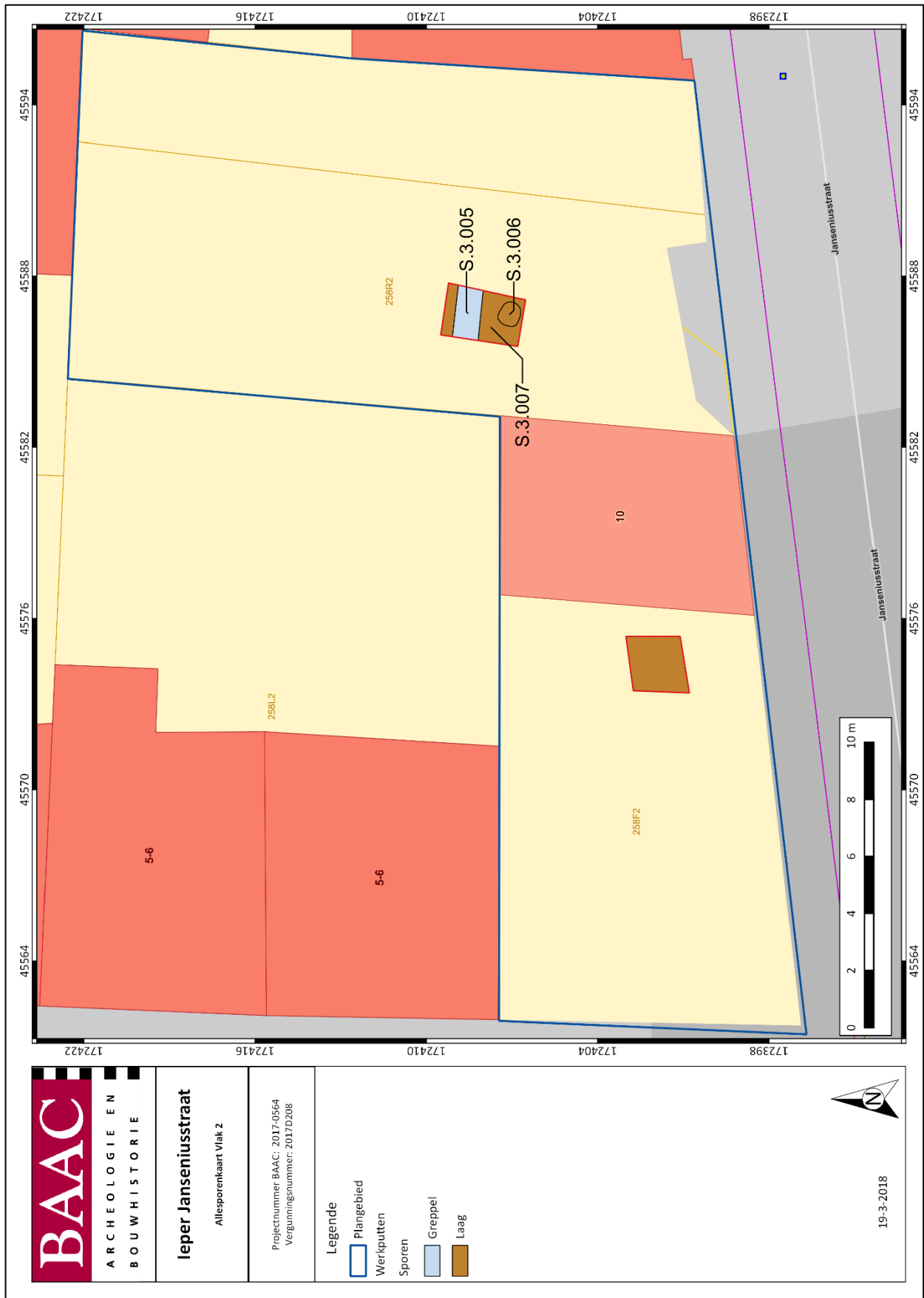
Figuur 20: Vlakhogtes, vlak 2.

2.2.5.3 Weergave onderzoek: kaarten

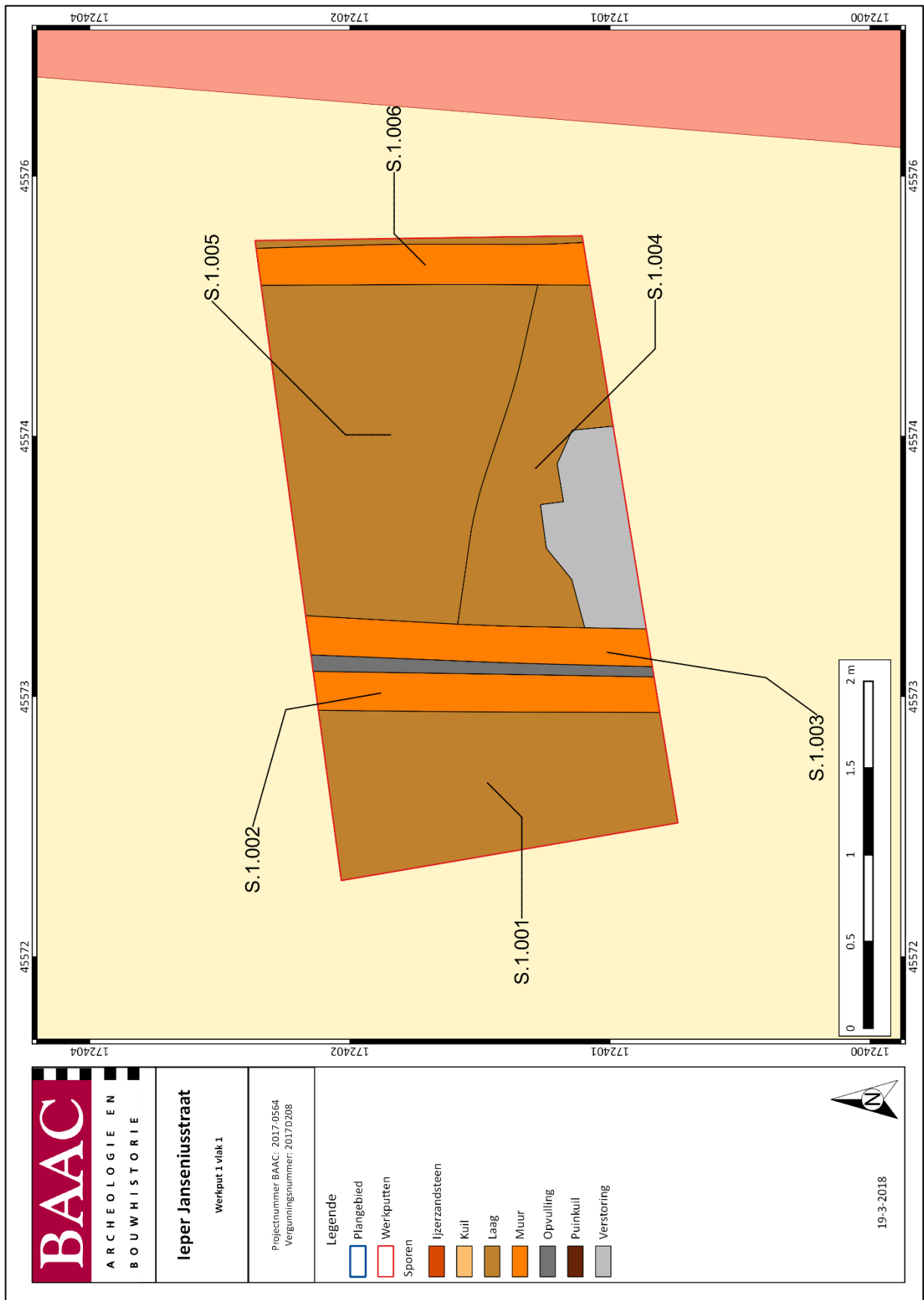

Figuur 21: Allesporenkaart vlak 1 op GRB-kaart.

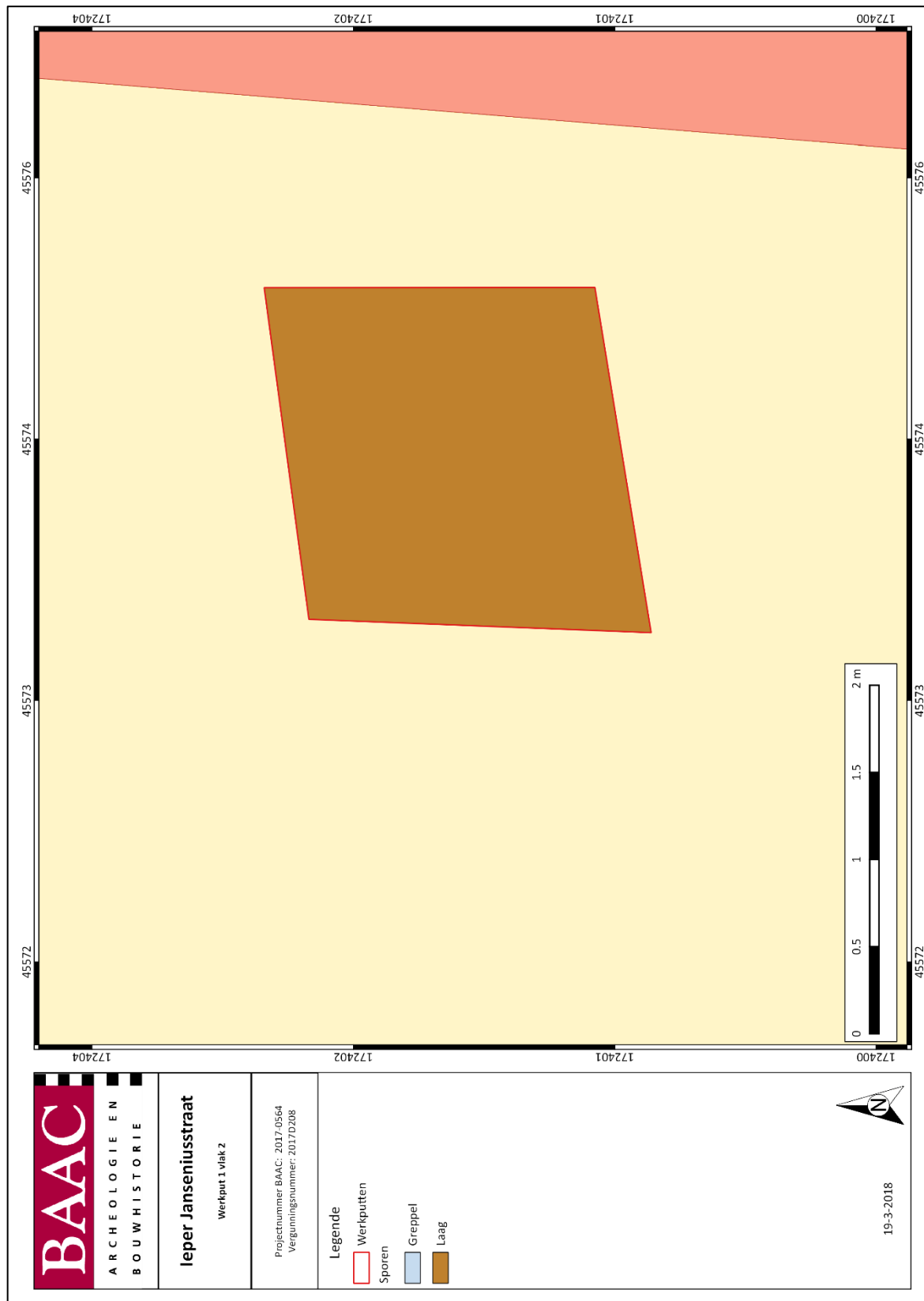

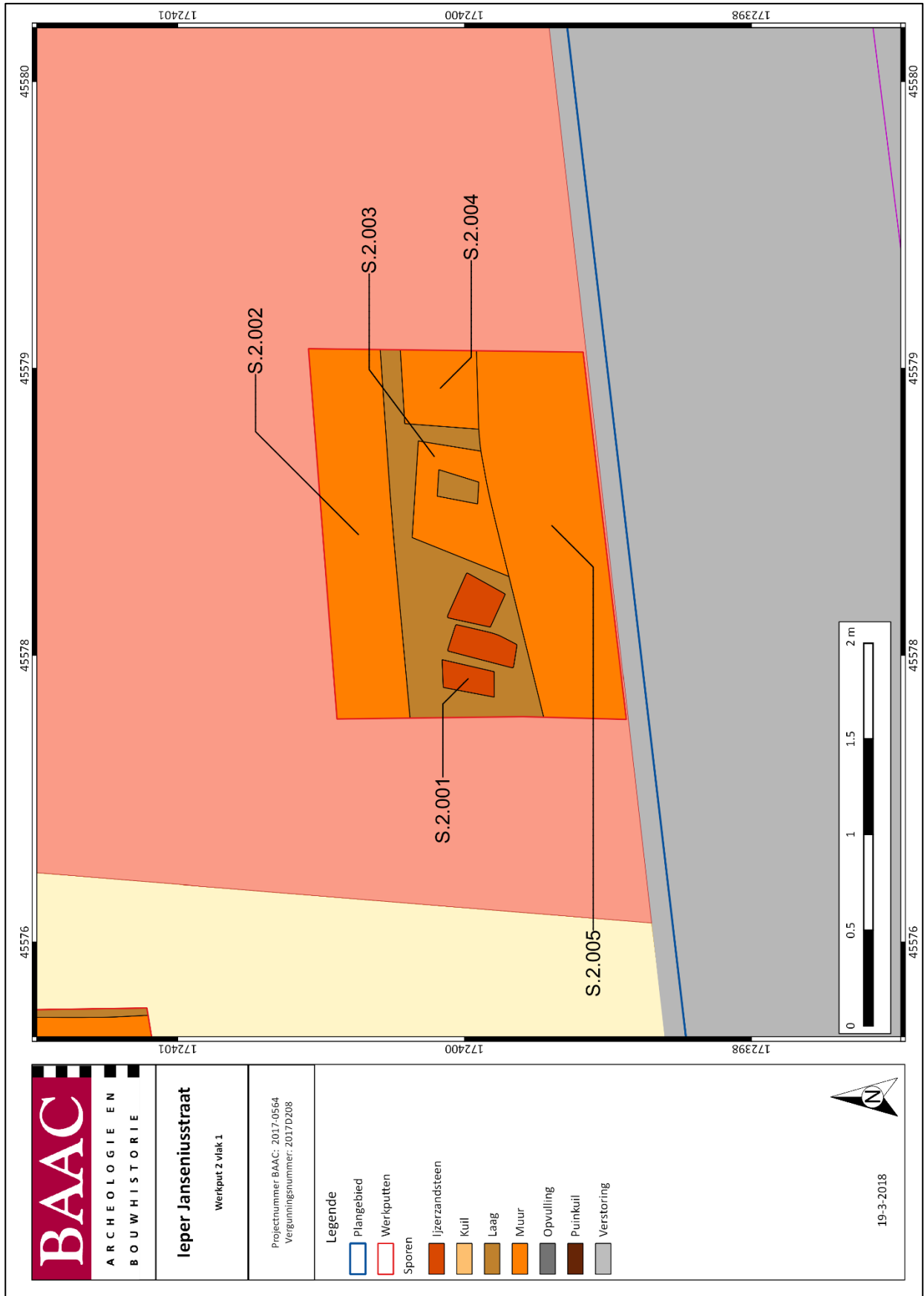
Figuur 22: Allesporenkaart vlak 2 op GRB-kaart.

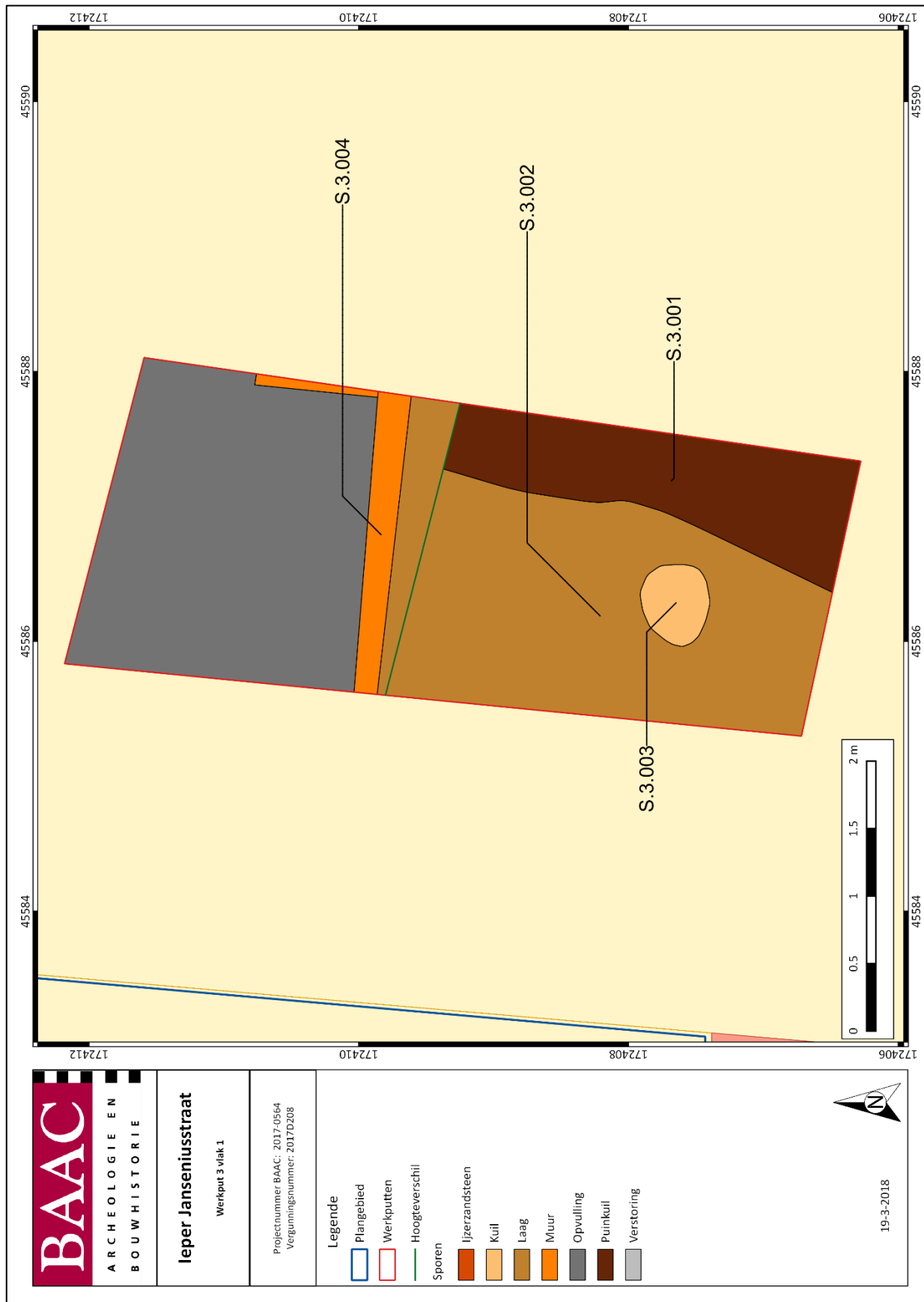
Figuur 23: Uitsnede allesporenkaart vlak 1 op GRB-kaart, ter hoogte van werkput 1.

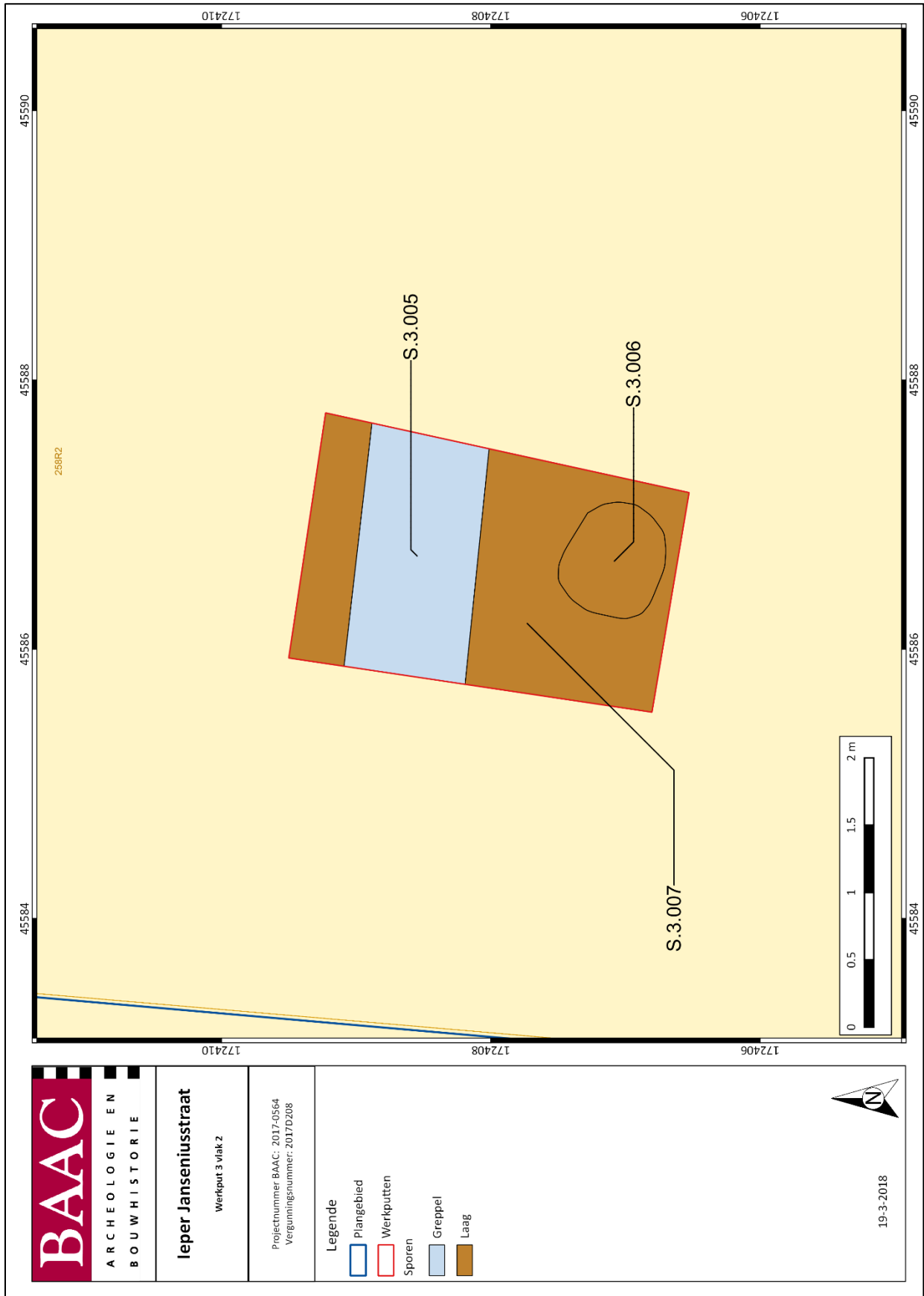
Figuur 24: Uitsnede allesporenkaart vlak 2 op GRB-kaart, ter hoogte van werkput 1.

Figuur 25: Uitsnede allesporenkaart vlak 1 op GRB-kaart, ter hoogte van werkput 2.

Figuur 26: Uitsnede allesporenkaart vlak 1 op GRB-kaart, ter hoogte van werkput 3.

Figuur 27: Uitsnede allesporenkaart vlak 2 op GRB-kaart, ter hoogte van werkput 3.

2.2.5.4 Beschrijving sporenbestand

Algemeen

In totaal werden bij het vooronderzoek met ingreep in de bodem aan de Janseniusstraat in leper 19 spoornummers uitgeschreven. De sporen omvatten (ophogings)lagen, muurresten, funderingen, (puin)kuilen, een kelder en een greppel. Een selectie van de sporen werd gecoupeerd.

Tijdens het veldwerk werd duidelijk dat het bodemarchief op bepaalde plaatsen reeds danig verstoord was door de aanwezigheid van recente kelders. Dit was het geval voor werkputten 1 en 2, en het noorden van werkput 3 (Figuur 28). De kelder in het noorden van werkput 3 kan met enige voorzichtigheid in de 19^e-eeuw gedateerd worden.

Figuur 28: Zicht vanuit het noordwesten op de 19^e-eeuwse kelder, met puinvulling, in het noorden van werkput 3.

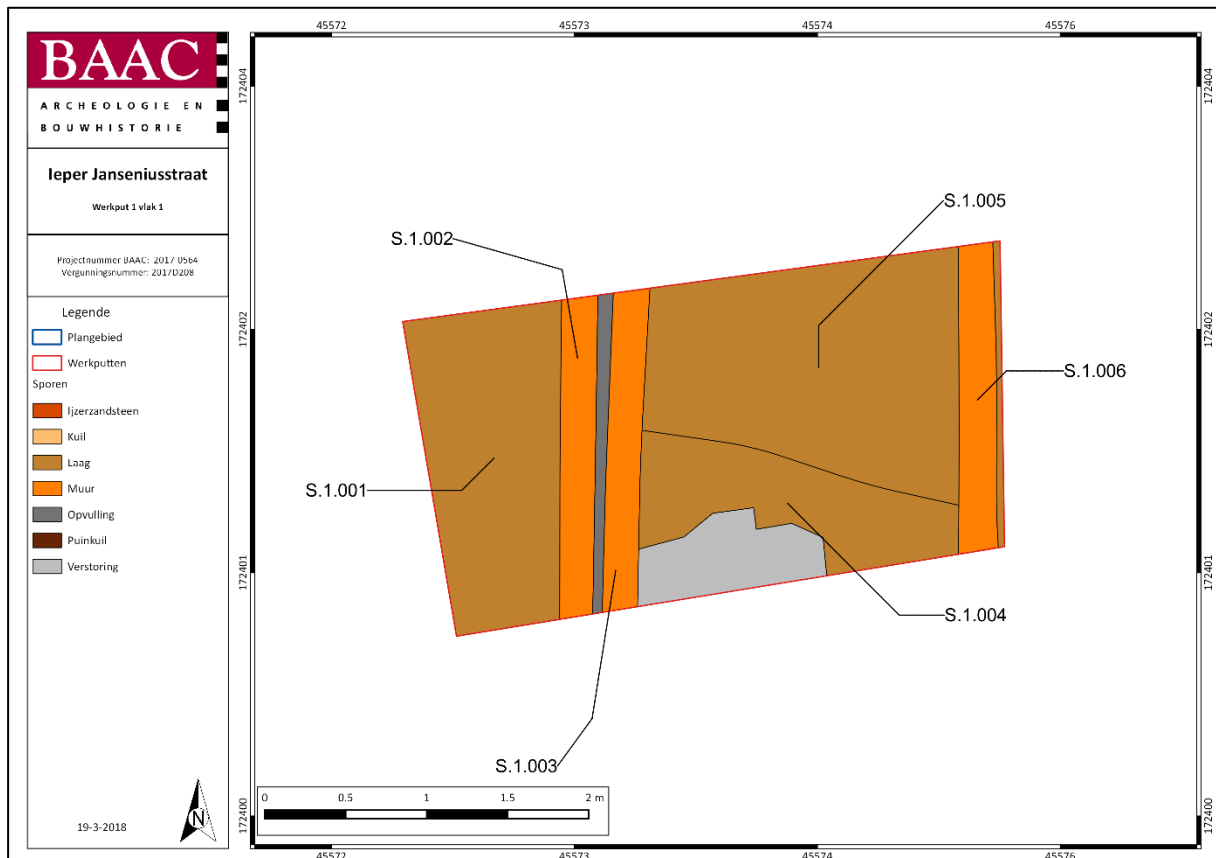
Slechts een zeer beperkt aantal sporen bevatten vondstmateriaal (zie boven), waardoor de sporen konden gedateerd worden van de volle middeleeuwen tot de nieuwe tijd. In enkele gevallen was sprake van een gemengde context, waarbij zowel materiaal uit de late middeleeuwen als materiaal uit de nieuwe tijd aangetroffen werd.

Voor alle detailinformatie van de sporen (hoogtegegevens, interpretatie, beschrijvingen, opmerkingen,...) wordt verwezen naar de sporenlijst in bijlage.

In dit hoofdstuk worden de sporen per werkput en per vlak besproken. Zoals vermeld was de datering op basis van het vondstmateriaal niet altijd mogelijk. Op basis van de relatieve stratigrafie binnen elke werkput kan ook voor enkele sporen een datering – weliswaar onder voorbehoud - gegeven worden.

Werkput 1

Werkput 1 bevond zich in het westen van het plangebied. In totaal werden zes spoornummers uitgedeeld in deze werkput. Deze bevonden zich allemaal in het eerste vlak (Figuur 29), op een diepte van 17,03 tot 17,6 m TAW.

Figuur 29: Overzicht van de sporen in het eerste vlak van werkput 1.

S.1.001 was een zeer heterogene bruine laag, waarin veel inclusies werden opgetekend van onder andere mortel, baksteen, leisteen, aardewerk en recent glas. Het spoor werd op basis van de vulling en de inclusies geïnterpreteerd als een recente gemengde laag, met vergraven oudere laatmiddeleeuwse lagen.

In het oosten werd S.1.001 doorsneden door twee parallel lopende, eensteense bakstenen muren met een noord-zuid oriëntatie (Figuur 32), namelijk S.1.002 en S.1.003. Beide muren waren gelijkaardig van uitzicht, en bevonden zich op slechts 5 cm van elkaar. S.1.002, de meest westelijke muur, was opgebouwd uit orangerode bakstenen met een formaat van 20x10x5 cm, die in een harde grijze kalkmortel gezet waren. Ook de orangerode en paarse bakstenen van S.1.003, de meest oostelijke muur, hadden een formaat van 20x10x5 cm en waren in een harde grijze kalkmortel gezet. Bij deze muur kon een kruisverband herkend worden. Beide muren bevonden zich haaks op de Janseniusstraat, en werden geïnterpreteerd als perceelsmuren. Op basis van de baksteenformaten (20x10x5 cm) en

mortel krijgen beide muren een eerder recente datering, wellicht te dateren na de Eerste Wereldoorlog bij de heropbouw van de stad na de verwoestingen.

In de zuidelijke helft van de werkput werden nog twee lagen aangesneden, S.1.004 en S.1.005 (Figuur 30). S.1.004 was een heterogene donkergrijze laag met lichtbruine vlekken. Naast inclusies van houtskool, baksteen en dierlijk bot werden ook enkele fragmenten gedraaid grijs aardewerk aangetroffen, die het spoor in de 13de eeuw leken te dateren. In het zuiden werd het spoor oversneden door een recente verstoring, en in het noorden door S.1.005, een heterogene donkergrijze laag met lichtbruine vlekken en inclusies van houtskool, baksteen, mortel, aardewerk en hout. waarin sterk vermengd materiaal werd aangetroffen. Hoewel laag S.1.004 op basis van het aardewerk als laatmiddeleeuws gedateerd werd, werd bij het verdiepen van profiel 1 duidelijk dat het ook hier om verplaatste laatmiddeleeuws lagen ging, aangezien onder deze laag een pakket met beton en wapeningsijzer aan het licht kwamen. Laag S.1.005 werd ook waargenomen in profiel 1 als laag 2 (Figuur 31). In het profiel konden in deze laag inclusies van onder andere plastic geregistreerd worden, waardoor de interpretatie van recente vergraving bevestigd wordt. In het westen werd S.1.004 door muur S.1.006 oversneden.

Figuur 30: Vlakfoto van het eerste vlak van werkput 1, met in het zuiden S.1.004 en in het noorden S.1.005.

Figuur 31: Profiel 1 met als tweede laag S.1.005.

In het uiterste oosten van de werkput werd een derde bakstenen muur aangetroffen met een noord-zuid oriëntatie, S.1.006 (Figuur 32). Ook deze muur was opgebouwd uit orangerode bakstenen gezet in een harde grijze kalkmortel. De muur doorsneed S.1.004 en S.1.005 in het westen. Direct ten oosten van deze muur was de ondergrond zwaar verstoord door een recente kelder, en het vermoeden bestaat dat ook dat S.1.006 mogelijk deel uitmaakt van de fundering van het gebouw dat zich tot recent op deze locatie aan de Janseniussstraat bevond.

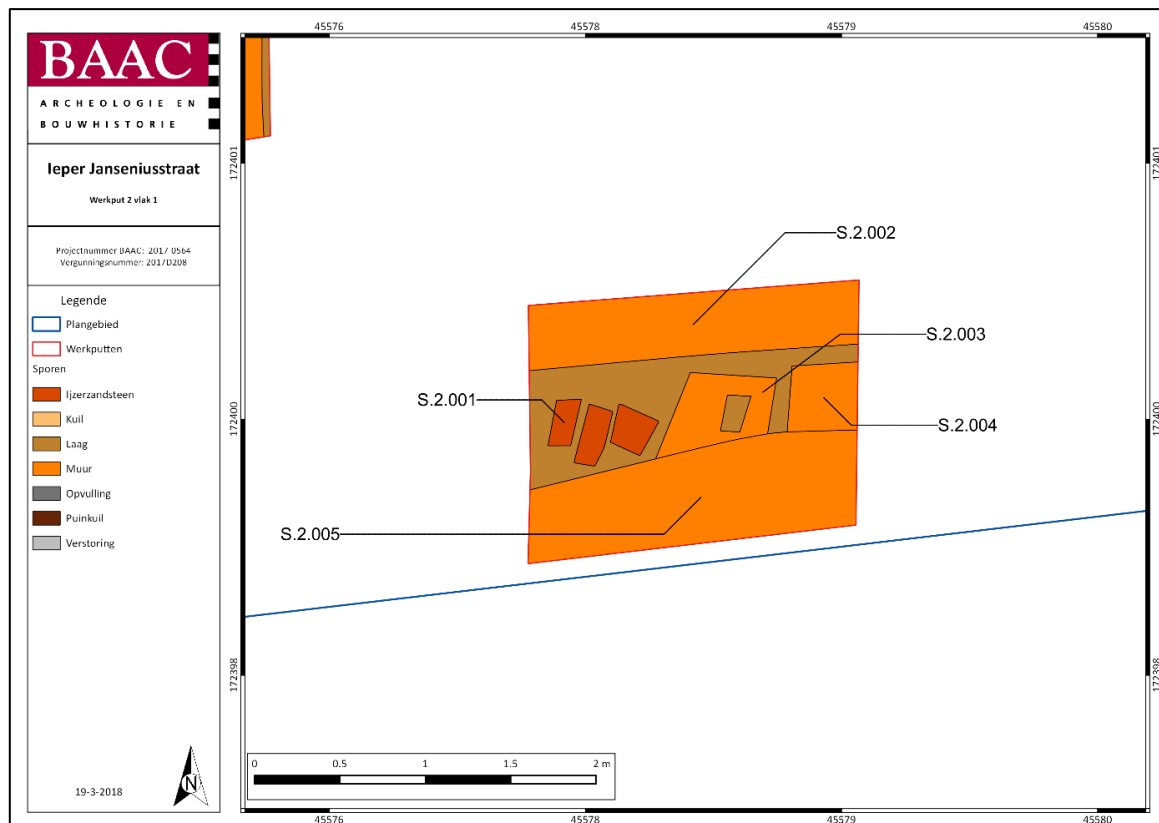

Figuur 32: Zicht op het eerste vlak van werkput 1 vanuit het westen. Van onder naar boven zijn muren S.1.002, S.1.003 en S.1.006 te zien.

Werkput 2

Werkput 2 bevond zich centraal in het zuiden van het plangebied, op de locatie waar tot recent een 20^e-eeuws bakstenen gebouw stond. De uitgraving van de funderingen werd archeologisch begeleid. Bij het uitgraven van de funderingsresten hiervan werd duidelijk dat het gebouw volledig onderkelderd was. Dit had tot gevolg dat ook de ondergrond hier zwaar verstoord was. Enkel in het zuiden van het plangebied, grenzend aan het voetpad langs de Janseniusstraat, werden nog enkele (restanten van) sporen aangetroffen (Figuur 33, Figuur 34). Deze bevonden zich op slechts een geringe diepte onder het maaiveld, namelijk tussen 17,6 tot 18,2 m TAW. Door de vondst van deze muurresten werd besloten ook hier een extra werkput aan te leggen, waardoor afgeweken werd van het Programma van Maatregelen.

In totaal werden vijf spoornummers uitgedeeld in deze werkput. Er werd geen vondstmateriaal aangetroffen in of rond de sporen dat zou kunnen helpen om een mogelijke datering te bekomen.

Figuur 33: Overzicht van de sporen in het eerste vlak van werkput 2.

Figuur 34: Overzicht op het eerste vlak van werkput 2. Links van de jalon is S.2.001 te zien, rechts S.2.002. Het noorden bevindt zich rechts, de Janseniusstraat links.

Het mogelijk oudste spoor dat in deze werkput werd aangetroffen is S.2.001 (Figuur 35), een fundering opgebouwd uit brokken ijzerzandsteen en gele zandmortel met een maximum breedte van 36 cm. Deze fundering werd aangetroffen op ca 17,60m TAW. Het spoor werd in het oosten oversneden door S.2.003 en in het zuidoosten door S.2.005 (Figuur 37). Onderzoek in leper heeft aangetoond dat ijzerzandsteen als bouw materiaal in de tweede helft van de 13de eeuw vervangen werd door baksteen¹⁷, wat een mogelijke terminus ante quem voor deze fundering in ijzerzandsteen oplevert. Het kan hierbij echter ook gaan om een oudere fundering die bij de bouw van het bisschoppelijk paleis herbruikt werd of herbruikmateriaal dat voor de aanleg van de fundering gebruikt werd.

Figuur 35: Detailfoto van S.2.001, het noorden bevindt zich aan de rechterkant.

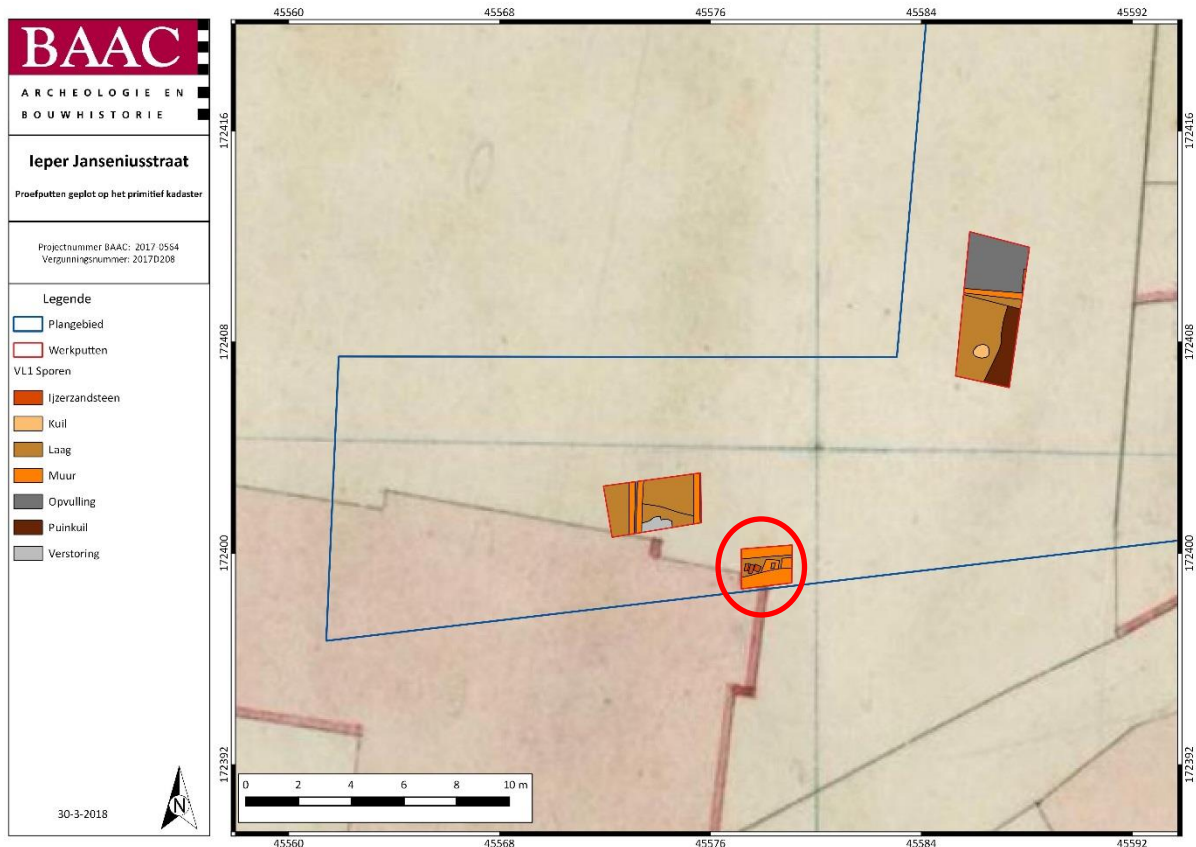
In de rand van de werkput bevond zich een vrij forse muur, S.2.002. Het ging om een deels door de recente kelder verstoorte muur. De opgetekende resten waren nog ca tweeënteens breed en opgetrokken in overwegend gele bakstenen, hoewel ook enkele rode fragmenten baksteen opgemerkt werden. De bakstenen waren vooral recuperatiemateriaal met formaten $? \times 11 \times 5,5$ cm. Als mortel was een gele zandmortel met enkele kalkspikkels gebruikt. Mogelijk gaat het hier om een restant van het bisschoppelijk paleis waarover sprake was in het bureauonderzoek.¹⁸ Wanneer de oriëntatie van deze muur vergeleken wordt met de gegevens van de historische kaarten valt op deze min of meer

¹⁷ DE WILDE 2008, p. 237

¹⁸ ACKE et al. 2016

overeenkomt (Figuur 36). Mogelijk kan deze muur dus als behorende tot het bisschoppelijk paleis of behorend tot een annexe structuur hiervan gedetermineerd worden.

Figuur 36: plot van het plangebied op het primitief kadaster met het bisschoppelijk paleis linksonder. De baksteenresten in werkput 2 komen mogelijk overeen met de achtergevel van het paleis.

Ten oosten van S.2.001 werd een muur opgetekend die aanvankelijk onder twee aparte spoornummers (S.2.003 en S.2.004) geregistreerd werd. Later werd duidelijk dat S.2.003 (het westelijke uiteinde) eigenlijk het verlengde is van muur S.2.004, maar dan wel losser van opbouw en mogelijk verzaakt. De muur (gevormd door S.2.003 en S.2.004, Figuur 34) was opgebouwd uit rode en gele bakstenen (recuperatiemateriaal) met een lengte van 20 cm, gezet in een zachte gele zandmortel met kalkspikkels. Het spoor had een maximum breedte van 40 cm. Op basis van het baksteenformaat (20x10x5 cm) krijgt dit spoor een relatieve datering in de 19^e-20^e eeuw. Mogelijk vormt deze muur ook een deel van de herbouwfase na WOI, net als de baksteenmuren in werkput 1.

Het laatste spoor, S.2.005, bevond zich in de zuidelijke werkputwand deels onder het voetpad (Figuur 37). Het betreft een fundering van grof puin in cement, met een west-oost oriëntatie. In het puin konden zowel fragmenten rode en gele baksteen als fragmenten ijzerzandsteen herkend worden. Gezien het gebruik van gemengd materiaal gezet in cement werd duidelijk dat het hier om een recente fundering van een gebouw aan de Janseniusstraat gaat.

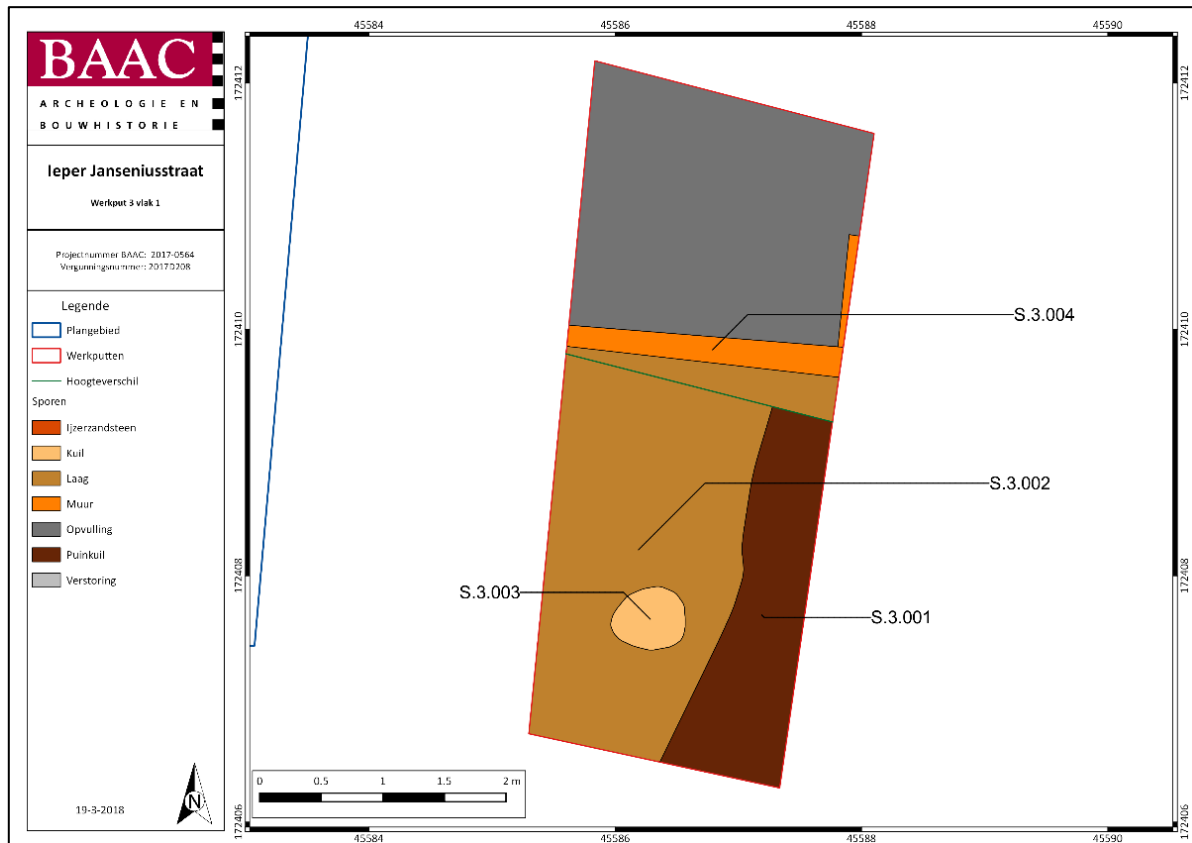

Figuur 37: Zicht op de zuidelijke werkputwand, met bovenaan S.2.005 en daaronder S.2.001.

Werkput 3

Werkput 3 bevond zich in het oosten van het plangebied. In deze werkput werden in totaal acht spoornummers uitgedeeld, vier in het eerste vlak en vier in het tweede vlak.

Het eerste vlak (Figuur 38) werd aangelegd op een diepte tussen 17,3 en 17,8 m TAW. Bij het aanleggen van het eerste vlak werd duidelijk dat de werkput in het noorden verstoord werd door een kelder met puinvulling (S.3.004).

Figuur 38: Overzicht van de sporen in het eerste vlak van werkput 3.

Tegen de oostelijke werkputwand van werkput 3 werd in het eerste vlak S.3.001 geregistreerd (Figuur 39), een langwerpige puinkuil een vrij homogene lichtbruine vulling waarin inclusies van baksteen, ijzerzandsteen, dierlijk botmateriaal en aardewerk opgetekend werden. Het dateerbare materiaal afkomstig uit de vulling van dit spoor bestaat uit roodbakkend aardewerk en een hoekfragment van een Delftse tegel, waardoor het spoor een datering krijgt in de 17de - 18de eeuw. Ook enkele verspitte laatmiddeleeuwse scherven werden in deze kuil aangetroffen.

Figuur 39: Zicht vanuit het zuiden op het eerste vlak van werkput 3. Rechts in beeld S.3.001.

S.3.002 was een heterogene lichtgrijze laag in het westen van het plangebied. De laag vertoonde lichtgele en beige vlekken en bevatte inclusies van houtskool, dierlijk botmateriaal, baksteen, mortel en ijzerzandsteen. In deze laag bevond zich S.3.003 (Figuur 40), een ovale homogeen lichtgrijsbruine kuil met inclusies van baksteen, aardewerk en natuursteen. In coupe werd duidelijk dat het eerder om een lokale puininclusie van S.3.002 ging en niet om een aparte kuil. Deze twee sporen kunnen met enige voorzichtigheid in de late middeleeuwen gedateerd worden.

Figuur 40: Detailfoto van S.3.003.

Figuur 41: S.3.003 in coupe, foto genomen vanuit het noorden.

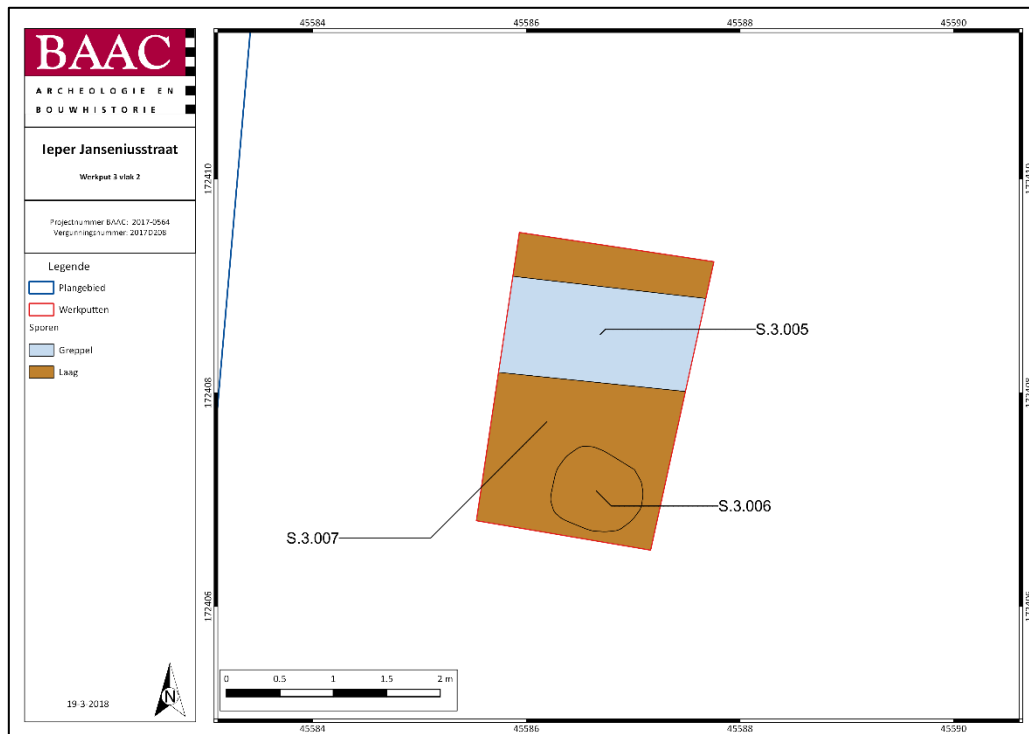
S.3.004 was de kelder in het noorden van werkput 3. De muur was opgebouwd uit oranje, rode en gele baksteen, waarvan verschillende lengtes opgetekend werden (variërend tussen 21 cm en 23 cm). In de muur werd vrij veel recuperatiemateriaal gebruikt. De kelder was onderaan opgevuld met grof puin (Figuur 42), bovenaan met fijner materiaal zoals sintels, zand en fijner puin. Op basis van de baksteenformaten kan dit spoor enkel een relatieve datering in de nieuwe tijden gegeven worden. Gezien het gebruik van harde, grijze kalkmortel kan een mogelijk datering in de 19^e eeuw gegeven worden.

Figuur 42: Zicht op het bovenste puinpakket in S.3.004. Het noorden bevindt zich aan de linkerkant.

Het tweede vlak in deze werkput (Figuur 43) werd aangelegd net ten zuiden van kelder S.3.004. Het ging om een kleiner vlak dat aangelegd was op een diepte tussen 16,9 en 17,0 m TAW.

Figuur 43: Overzicht van de sporen in het tweede vlak van werkput 3.

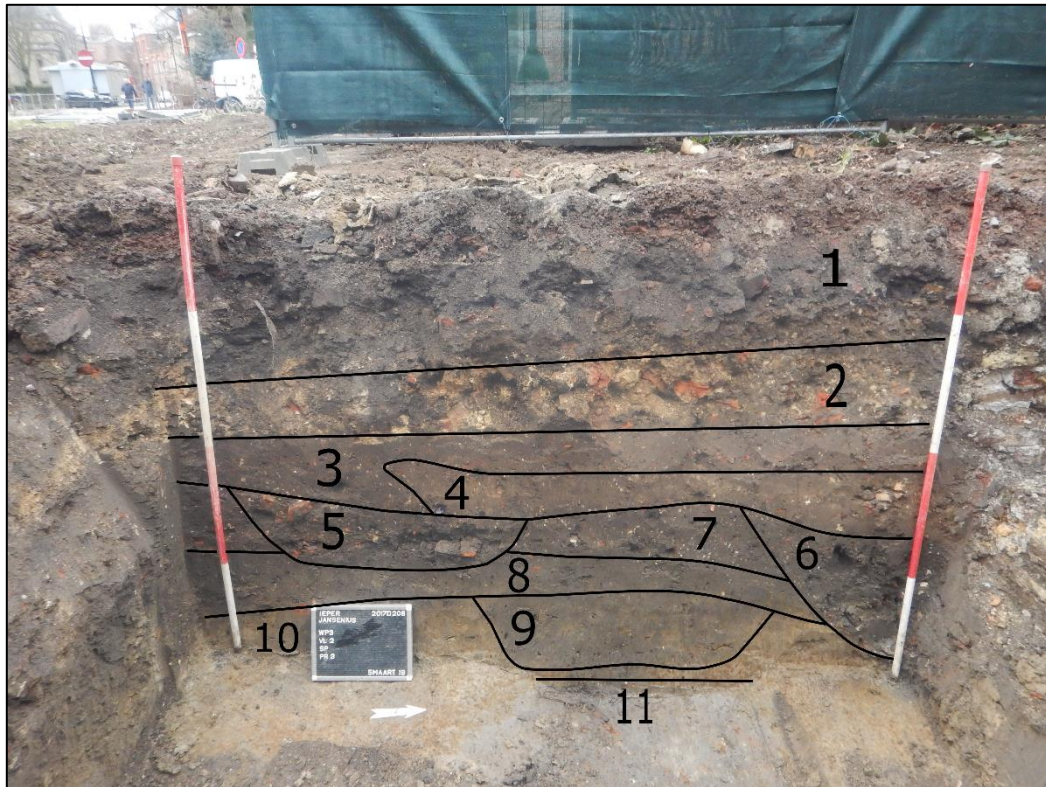
S.3.005 was een homogeen donkergrijze greppel met inclusies van baksteen, mortel, houtskool en brokjes ijzerzandsteen (zie ook Figuur 45 en Figuur 44, laag 9). Het grijs gedraaid aardewerk dateerde het spoor in de 13de eeuw. De greppel tekende zich scherp af in S.3.007, een heterogeen lichtgeelbruine laag met inclusies van mangaan, ijzer en fosfaat. S.3.007 werd aanvankelijk geïnterpreteerd als moederbodem, maar bij verdiepen van het vlak om profiel 3 aan te leggen werd duidelijk dat het hier niet ging om moederbodem maar om een ophogingslaag.

S.3.006 werd aangeduid als ovaalvormig spoor in S.3.007, met een homogeen lichtgrijze kleur en inclusies van aardewerk en fosfaat. In coupe (Figuur 46) werd echter duidelijk dat het om de onderliggende laag S.3.008 ging, die op deze locatie zeer lokaal dagzoomde. Bij het aanleggen van het vlak werd een fragment grijs gedraaid aardewerk aangetroffen in S.3.006 dat het spoor kon dateren in de 12de – 13de eeuw.

Het oudste spoor in deze werkput aangetroffen, S.3.008, bleek ook het oudste van de totale site (Figuur 44, laag 11). Het betrof een heterogene donkergrijze kleiige laag met lichtgrijze vlekken en inclusies van houtskool, ijzer, aardewerk en baksteen. De laag bevond zich op 16,88 m TAW, vlak onder S.3.007, en was enkel zichtbaar in profiel 3. Uit deze laag konden enkele fragmenten grijs aardewerk gerecupereerd worden, die het spoor dateren in de 12de – 13de eeuw. Een boring net ter hoogte van deze laag toonde aan dat de antropogene stratigrafie op deze locatie minstens nog een halve meter dieper ging dan het tweede vlak. De boring toonde verschillende humeuze lagen aan, mogelijk de opvulling van een gracht of kuil. Mocht het inderdaad om een gracht gaan, kan mogelijk gedacht worden aan een afbakenende gracht van de Sint-Maartenskern die in de onmiddellijke nabijheid van het plangebied gesitueerd werd. Er werd geen verder vondstmateriaal verzameld uit deze boring,

waardoor dit dieper gelegen spoor enkel ruim in de volle tot late middeleeuwen gedateerd kon worden.

Figuur 44: Zicht op profiel 3 in de westelijke werkputwant van werkput 3. Onderaan is de bovengrens van laag S.3.008 (laag 11) aangeduid.

Figuur 45: Overzicht op vlak 2 in werkput 3, het noorden bevindt zich aan de linkerkant.

Figuur 46: Coupe op S.3.006, foto genomen vanuit het noorden.

2.2.6 Assessment onderzoeksterrein

2.2.6.1 Landschappelijke en aardkundige situering

Zie Archeologienota ID1491.¹⁹

2.2.6.2 Bodem, paleolandschap en referentieprofielen

Zie Archeologienota ID1491.²⁰

Tijdens het proefputtenonderzoek werden twee profielen geregistreerd om de bodemopbouw te bestuderen. Hierbij viel op dat er een sterke antropogene bodemopbouw binnen het plangebied aanwezig is. Hierbij kon echter nergens de moederbodem bereikt worden. De moederbodem bevond zich vermoedelijk op zeer grote diepte (dieper dan 2m). De toekomstige graafwerken beperken zich tot de bovenste meter van het bodemarchief, waardoor de oudste sporen niet zullen geraakt worden.

2.2.6.3 Historiek

Zie Archeologienota ID1491.²¹

2.2.6.4 Archeologisch kader

Zie Archeologienota ID1491.²²

2.2.6.5 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Op basis van de veldgegevens kan gesteld worden dat er minstens in het oostelijk deel en het westelijk deel van het terrein een archeologische site aanwezig is.

De aangetroffen sporen en lagen geven aan dat er minstens activiteit binnen het plangebied plaatsvond vanaf de 12^e eeuw. Wat de omvang en de aard van deze activiteiten waren kon op basis van de beperkte inkijk door de proefputten niet achterhaald worden. Gezien de ligging nabij de historische Sint-Maartenskern kan mogelijk een link hiermee vermoed worden. In de late middeleeuwen werden de terreinen opgehoogd om deze wellicht bouwrijp te maken. Resten die wijzen op bewoning zijn beperkt. Enkele kuilen wijzen op activiteit in de late middeleeuwen. Ook het feit dat veel schervenmateriaal in jongere lagen en sporen zat, wijst op de aanwezigheid van sporen uit de late middeleeuwen.

Uit de nieuwe tijden dateren vermoedelijke enkele muurresten in werkput 2, waaronder ook één muur die vermoedelijk tot het bisschoppelijk paleis kunnen gerekend worden. Deze muur komt wellicht overeen met de muurresten die iets verder naar het westen door Jan Decorte waargenomen werden. Daarnaast komen ook enkele ophogingslagen voor. Veel sporen dateren echter wellicht uit de wederopbouw van Ieper na WOI. Ook kunnen verschillende van de verstoringen die waargenomen werden in werkput 1 wellicht in de recente perioden gedateerd worden. Ook de onderkelderde garage dateert uit de tweede helft van de 20^e eeuw.

2.2.6.6 Verklaring ontbreken archeologische ensemble

Niet van toepassing.

---

¹⁹ ACKE et al. 2016

²⁰ ACKE et al. 2016

²¹ ACKE et al. 2016

²² ACKE et al. 2016

2.2.6.7 Confrontatie resultaten eerder vooronderzoek

Aardkundige bevindingen

Op basis van de archeologienota werd de bodem als een bodemtype OB omschreven. Dit kon ook duidelijk uit het profiel opgetekend worden. Er werd een duidelijke antropogene stratigrafie opgetekend, waarbij meer dan twee meter bodemopbouw kon geattesteerd worden.

Uit de opgraving uitgevoerd door Monument Vandekerckhove in 2014 op de hoek van de Janseniusstraat en de Diksmuidestraat werd eveneens een archeologisch pakket van ca. 2m geattesteerd. De dikte van de aangetroffen lagen bevestigen dit zeker, mogelijk is het pakket hier iets dikker, waardoor de moederbodem niet aangesneden kon worden.

Historisch archeologisch en cultureel kader

De aangetroffen resten geven aan dat er zeker activiteit was vanaf de 12^e-13^e eeuw. De site bevond zich op dat moment op de rand van de Sint-Maartenskerk. Ook sporen uit de late middeleeuwen en Nieuwe tijd geven aan dat de site duidelijk deel uitmaakte van het stedelijk weefsel. Enkele muurresten kunnen mogelijk tot (een voorloper van) het bisschoppelijk paleis gerekend worden, een van de belangrijkste gebouwen in Ieper. Er werd jammer genoeg geen dateerbaar materiaal aangetroffen die deze veronderstelling kan ondersteunen.

Recent werden in de omgeving enkele onderzoeken uitgevoerd: in het voorjaar van 2014 voerde Monument Vandekerckhove een archeologisch opgraving uit op de hoek van de Janseniusstraat en de Diksmuidestraat. Dit is direct ten oosten van het huidige projectgebied. De archeologische lagen bevonden zich direct onder de uitgebroken kelders van de bestaande en afgebroken bebouwing. Hier werden enkele grachten en greppels aangetroffen die waarschijnlijk te maken hebben met landbouwactiviteiten rond de Sint-Maartenskerk. Vermoedelijk deden de aangetroffen gracht en greppels dienst als perceelsafbakening. Uit de 12de eeuw werden sporen van een gebouw in ijzerzandsteen aangetroffen. In de 13de eeuw werd dit vervangen door een gebouw in baksteen. Uit deze periode dateert eveneens een waterput. Sporen uit de 15de tot 17de eeuw lijken afwezig. Uit de 18de eeuw werden enkele oudere muren en een vloerniveau geregistreerd. De moederbodem werd hier aangetroffen op een diepte variërend tussen ca. +16,50 en +16,70m TAW.²³ De aangetroffen resten van deze opgraving lijken overeen te komen met de waarnemingen bij het hier uitgevoerde proefputtenonderzoek.

Tenslotte werd er recent een sondering uitgevoerd aan de Janseniusstraat nr. 12.²⁴ Daarbij werd het natuurstenen parement van een muur van het bisschoppelijk paleis zichtbaar dicht onder het maaiveld. Dit geeft aan dat er minstens lokaal een goede bewaring is op deze terreinen. Echter, bij het proefputtenonderzoek werd deze muur met natuursteenparement niet opnieuw aangesneden. Er werd dan ook, op basis van de voorafgaande archeologienota, geen proefput geadviseerd in deze zone. Mogelijks kan het bakstenen muurrestant S.2.002 in werkput 2 wel hiermee in verband gebracht worden.

2.2.6.8 Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed

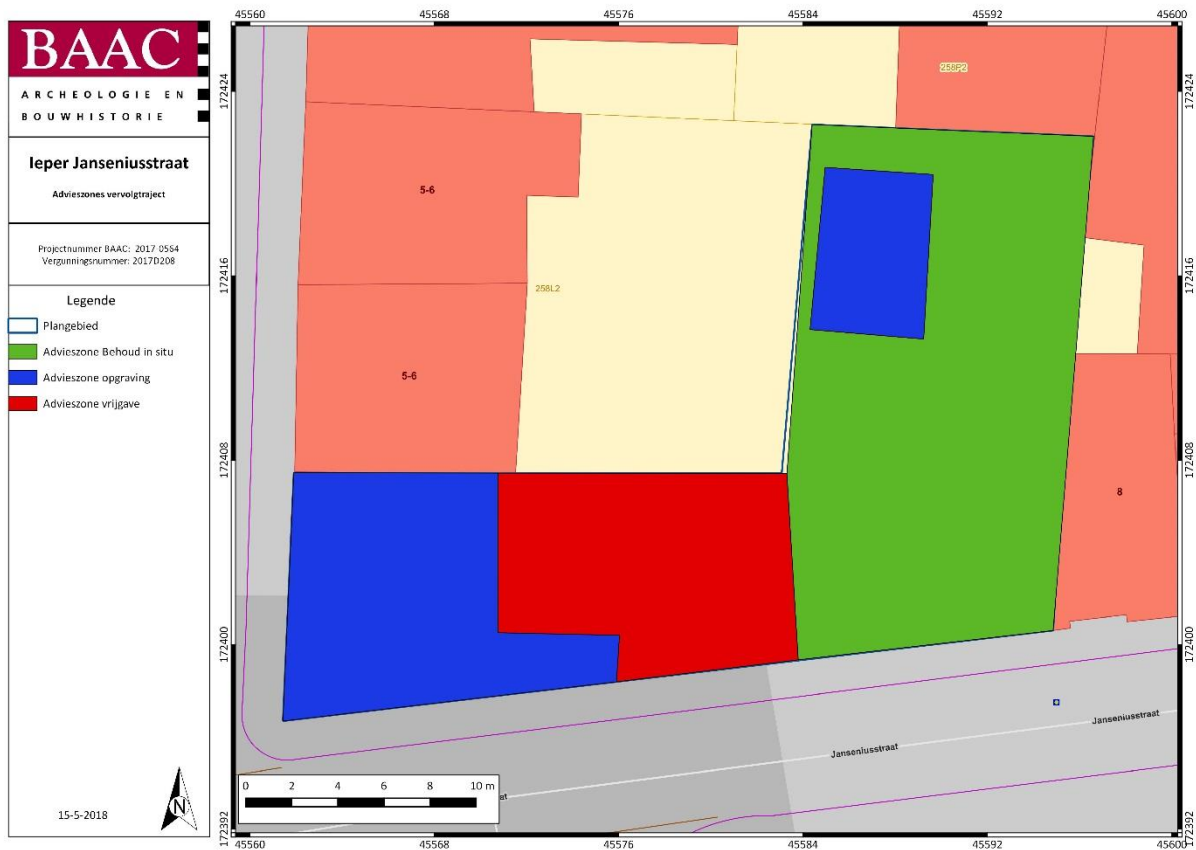
Op basis van de veldgegevens kan gesteld worden dat er in het westelijk gedeelte van het terrein nog enkele archeologische waarden aanwezig zijn. Het gaat hierbij waarschijnlijk vooral om resten van het 17^e-eeuwse bisschoppelijk paleis. Centraal op het terrein zijn wellicht geen archeologisch waardevolle resten meer aanwezig. De bodem werd op deze locatie reeds diep verstoord. In het oosten het plangebied is zeker nog een zone met archeologisch bewaard erfgoed aanwezig. De oudste sporen

²³ ACKE et al. 2016

²⁴ Informatie van Archo7.

kunnen op basis van het aardewerk in de 12^e-13^e eeuw gedateerd worden en kunnen wellicht gelinkt worden aan de nabijgelegen Sint-Maartenskerk. Verder werden enkele sporen aangetroffen die mogelijk tot het bisschoppelijk paleis kunnen gerekend worden, maar deze zijn eerder fragmentarisch bewaard. De recentere bouwwerkzaamheden, vooral deze van na WOI hebben een zware impact gehad op het archeologisch bodemarchief. Desondanks, kan er voor een deel van het terrein op de hoek van de Janseniusstraat en de Delaerestraat niet met zekerheid gesteld worden dat deze zone volledig verstoord is. Gezien de waarnemingen door Jan Decorte (Archeo7) is er voor de zone in de zuidwestelijke hoek van het plangebied mogelijks niet volledig verstoord. Gezien de aanwezigheid van de resten van het 17^e-eeuwse bisschoppelijk paleis is een klein vervolgonderzoek noodzakelijk. De zone voor het vervolgonderzoek zou ca. 100m² bedragen (Figuur 47). Deze zone moet tot op de verstoringsdiepte opgegraven worden, met een marge van ca 20 cm om zo de aangetroffen archeologische resten te registreren. Hiervoor wordt ook verwezen naar het Programma van maatregelen voor Zone 1 voor een uitgebreide strategie. In het noorden worden ook twee regenwaterputten gestoken, deze vormen ook een grote bedreiging voor het bodemarchief in de zone behoud in situ. Bijgevolg wordt geadviseerd ook deze zone (ca 35m²) mee op te graven.

Figuur 47: Aanduiding van de advieszone voor de opgraving (blauw), de zone voor vrijgave (rood) en de zone voor behoud in situ (groen).

Echter, in het oostelijk deel van het plangebied manifesteren de archeologisch interessante lagen en sporen zich pas op grotere diepte (ca 1,40m onder maaiveld, ca. 17,40-17,30m TAW). De geplande bouwwerkzaamheden, waarbij slechts tot ca. 1m onder maaiveld (tot ca 17,70m TAW) zal verstoord worden zullen deze archeologische sporen niet raken, waardoor de oudste sporen op deze locatie zeker *in situ* bewaard kunnen blijven.

2.2.6.9 Onderzoeksvragen: Antwoorden

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke is de aard van deze sporen?

Er zijn archeologische sporen aanwezig. Het gaat hierbij om ophogingslagen, (puin)kuilen, een greppel en muurresten. De sporen dateren van de 12^e eeuw tot de 20^e eeuw.

- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?

De sporen in werkput 1 tonen aan dat lokaal de volledige oorspronkelijke antropogene bodemopbouw verstoord werd, vermoedelijk in de periode na WOI, maar ook in een recenter verleden, wellicht bij de bouw van de onderkelderde parkeergarage. In werkput 2 werden enkele schaarse resten aangetroffen die tot een oudere bouwfase kunnen gerekend worden. Ook hier hebben de recente bouwwerkzaamheden een zware impact gehad. In werkput 3 werden weinig tot geen verstoringen opgetekend. Enkel in het noorden van de werkput was een grote kelder aanwezig die wellicht ook redelijk veel van het bewaarde archeologisch bodemarchief vergraven heeft.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

De sporen maken geen deel uit van duidelijk te definiëren structuren. In werkput 2 werd mogelijk een deel van het bisschoppelijk paleis aangesneden, maar door de beperkte omvang van de werkputten en de recentere verstoringen kon dit niet met zekerheid gesteld worden.

- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

Op basis van de aardewerkvondsten, de stratigrafie en de gebruikte materialen kan een onderscheid gemaakt worden tussen sporen uit de 12e-13e eeuw, de late middeleeuwen (13e-15e eeuw), de nieuwe tijd (16e-18e eeuw) en de nieuwste tijd (19e-20e eeuw).

- Wat is de relatie tussen de bestaande panden en het aanwezig archeologisch erfgoed?

Voor de aanvang van het proefputtenonderzoek was een recent garagegebouw aanwezig. Dit was echter zwaar gefundeerd en had een groot keldervolume. Deze zone was bijgevolg reeds diepgaand verstoord. Bij de sloop van deze gebouwen werden langsheen de straatzijde nog enkele oudere muurresten aangetroffen, maar deze waren ook grotendeels verstoord door deze recente garagegebouwen.

- Wanneer werd het terrein opgenomen in het stadsareaal?

Op basis van de historische gegevens kan het plangebied aan de rand van de 12^e-eeuwse Sint-Maartenskern geplaatst worden. De oudste aangetroffen laag kon op basis van het aardewerk in de 12^e-13^e eeuw gedateerd worden. Met enige voorzichtigheid kan gesteld worden dat het plangebied reeds in de 12^e eeuw in het stadsareaal opgenomen werd. Maar aangezien de moederbodem niet werd bereikt kan deze vraag niet met zekerheid beantwoord worden.

- Zijn er sporen terug te vinden die te linken zijn aan het bisschoppelijk paleis?

Mogelijk kan S.2.002 met het bisschoppelijk paleis gelinkt worden. Deze muur bestaan enerzijds uit baksteen, waarbij de baksteenmuur als een redelijk massieve muur moet aanzien worden. Vermoedelijk maakte deze muurresten deel uit van het paleis. Bij een terreinwaarneming binnen het

onderzoeksgebied door J. Decorte van Archeo7 werd eveneens een muur met natuursteenparement waargenomen. Mogelijk komen beide resten met elkaar overeen.

- Is er een indicatie dat het terrein binnen de achtererven was gelegen van de gebouwpercelen?

Op basis van de beperkte onderzochte oppervlakte kunnen hier geen uitspraken over gedaan worden. Echte aanwijzingen voor achtererfphenomenen zoals beerputten, afvalkuilen of kleinschalige artisanale activiteiten werden niet aangetroffen.

- Is er een indicatie dat de exacte positie van de bocht in de Janseniusstraat kan gelokaliseerd worden?

Op basis van het proefputtenonderzoek kunnen hier geen uitspraken over gedaan worden.

- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?

Er werden geen indicaties aangetroffen die een aanwijzing zouden kunnen zijn voor artisanale activiteiten.

- Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?

Aangezien de moederbodem niet werd bereikt kan deze vraag niet met zekerheid beantwoord worden.

- Kan worden uitgesloten dat er voor de periodes volgend op de prehistorie een archeologische site aanwezig is binnen het projectgebied?

Op basis van de onderzoeksresultaten kan dit niet worden uitgesloten. Indien deze aanwezig zou zijn, dan zou deze slechts zeer fragmentarisch bewaard zijn door de aanwezigheid van verschillende recente verstoringen (zoals kelders) die tijdens het veldwerk opgetekend werden.

- Welke zijn de verder te nemen maatregelen in functie van de geplande werken?

Op basis van de veldgegevens kan een groot deel van het centrale deel van het terrein afgeschreven worden als verstoord. De bodemlagen zijn tot op grote diepte verstoord geworden, waardoor wellicht geen archeologische sporen meer aanwezig zijn. Langsheen de hoek van de Janseniusstraat en de Delaerestraat is mogelijk nog wel een deel van het archeologisch bodemarchief bewaard, afgaande op de waarnemingen van Jan Decorte. Derhalve wordt een zone van ca 100m² geadviseerd voor vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving. Deze opgraving zal wellicht resten van het bisschoppelijk paleis aan het licht kunnen brengen. De opgraving zal zich beperken tot de te verstoren zone (ca 1m onder maaiveld)

Voor het oostelijk deel van de site kan naar behoud in situ gestreefd worden. Concreet gaat het om een zone van ca. 270m² die zich ten oosten van de voormalige garage bevindt.

De toekomstige werken beperken zich tot de bovenste meter van het bodemarchief. Lokaal zal ook dieper gegraven worden voor de aanleg van een liftput. Deze verdieping bevindt zich echter in de zone van de voormalige garage. Dit zijn vooral recente lagen. De oudste sporen zullen door deze werken niet geraakt worden.

2.2.6.10 Synthese

Op 5 maart 2018 werd door BAAC Vlaanderen bvba een proefputtenonderzoek uitgevoerd op de terreinen op de hoek van de Janseniusstraat en de Delaerestraat. Tijdens het veldwerk werden drie werkputten aangelegd. Hierbij werden in werkput 1 vooral recente sporen aangetroffen, waaronder enkele muurresten die wellicht tot de heropbouwfase van Ieper na WOI kunnen gerekend worden. In werkput 2 werden enkele muurresten aangetroffen, waaronder een funderingsrestant in ijzerzandsteen. Een tweede bakstenen muurrest kan mogelijk als fundering van het bisschoppelijk paleis geïdentificeerd worden.

In werkput 3 werden verschillende archeologisch relevante lagen en sporen aangetroffen. In het profiel kon meer dan 2m antropogene bodemopbouw waargenomen worden. De moederbodem werd hier niet waargenomen. De oudste waargenomen laag dateerde uit de 12^e-13^e eeuw. Het terrein werd gedurende de late middeleeuwen en de nieuwe tijd sterk opgehoogd.

Op basis van de veldgegevens en de toekomstige bouwplannen kan gestreefd worden naar een behoud *in situ* voor het oostelijk deel van het terrein, een kleine opgraving in de meest westelijke hoek van het terrein en de zone van de regenwaterputten en een vrijgave van het centrale deel van het terrein (Figuur 47).

De bouwwerkzaamheden beperken zich tot de bovenste meter van het bodemarchief. Dit betekent een verstoring tot ca 17,60m TAW. De archeologisch interessante lagen en sporen manifesteren zich in het oosten pas op grotere diepte (ca 1,40m onder maaiveld, ca 17,40m TAW). De geplande bouwwerkzaamheden, zullen deze archeologische sporen niet raken, waardoor de sporen van deze site zeker *in situ* bewaard kunnen blijven. Voor het oostelijk deel van de site kan naar behoud *in situ* gestreefd worden. Concreet gaat het om een zone van ca 235m² die zich ten oosten van de voormalige garage bevindt.

In het westelijke deel van het onderzoeksgebied werd een kleine opgraving geadviseerd. Op basis van de informatie van Jan Decorte kon gesteld worden dat lokaal een goede bewaring van de resten van het bisschoppelijk paleis aanwezig was. Bijgevolg wordt voor een zone van ca 100m² een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving van de te verstoren zone aanbevolen. Deze advieszone bevindt zich vooral in de hoek tussen de Janseniusstraat en de Delaerestraat, maar om de link met de reeds aangetroffen muurresten te verzekeren wordt ook nog een smalle strook parallel aan de Janseniusstraat aanbevolen voor op te graven. Verder werd ook de zone van de regenwaterputten geadviseerd om op te graven.

Centraal op het terrein zou een vrijgave kunnen nagestreefd worden. De combinatie van de diepe verstoringen en de sterk gefragmenteerde aard van de sporen in deze zone gaf aanleiding tot de vrijgave van dit deel van het terrein. Het gaat hierbij om een zone van ca 100m².

De geplande bouwwerkzaamheden kunnen verder plaatsvinden zolang de aangegeven dieptes gehandhaafd worden. De nodige te nemen maatregelen worden beschreven in het bijhorende Programma van Maatregelen.

3 Samenvatting

Op 5 maart 2018 werd door BAAC Vlaanderen bvba een proefputtenonderzoek uitgevoerd op de terreinen op de hoek van de Janseniusstraat en de Delaerestraat. Tijdens het veldwerk werden drie werkputten aangelegd. Hierbij werden in werkput 1 vooral recente sporen aangetroffen, waaronder enkele muurresten die wellicht tot de heropbouwfase van Ieper na WOI kunnen gerekend worden. In werkput 2 werden enkele muurresten aangetroffen, waaronder een funderingsrestant in ijzerzandsteen. Ook één muur in baksteen kon mogelijk tot het bisschoppelijk paleis gerekend worden.

In werkput 3 werden verschillende lagen en sporen aangetroffen. In het profiel kon meer dan 2m antropogene bodemopbouw waargenomen worden. De moederbodem werd hier niet waargenomen. De oudste laag dateerde uit de 12e-13^e eeuw. Het terrein werd gedurende de late middeleeuwen en de nieuwe tijd sterk opgehoogd.

Op basis van de veldgegevens en de toekomstige bouwplannen kan gestreefd worden naar een behoud in situ voor het oostelijk deel van het plangebied, behoudens de zone waar twee regenwaterputten gepland zijn. Deze dienen opgegraven te worden. Het centrale deel van het plangebied kan verder vrijgegeven worden. In het westelijk deel van het plangebied wordt ook een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving aanbevolen. In het bijhorende Programma van Maatregelen worden de te volgen richtlijnen nauwkeurig uitgeschreven.

4 Lijst met figuren

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart	2
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)	3
Figuur 3: Plangebied met gekende verstoringen (garage) op de orthofoto.	4
Figuur 4: aanduiding van de locatie met de waarneming door Jan Decorte uit 2014.	6
Figuur 5: Terreinprofiel van de bestaande toestand.	8
Figuur 6: Terreinprofiel van de nieuwe toestand.	8
Figuur 7: Inplantingsplan nieuwe toestand.....	9
Figuur 8: Foto van het terrein bij aanvang van het onderzoek.	11
Figuur 9: Foto's van het terrein bij aanvang van het onderzoek: vrijmaken van de zone voor de eerste werkput.	12
Figuur 10: Inplanting proefsleuven zoals voorgeschreven in het Programma van Maatregelen.	13
Figuur 11: Zicht vanuit het westen op de kelder van de gesloopte garage centraal in het plangebied. Rechts is een deel van de uitgebroken funderingsmuur zichtbaar.	15
Figuur 12: Zicht op de gasaansluiting aan de straatzijde (rood omcirkeld), foto genomen vanuit het zuidoosten.	15
Figuur 13: Zicht op de zuidelijke grens van het plangebied, waarbij de bodem onder het trottoir instabiel bleek bij het verwijderen van muurresten uit werkput 2.	16
Figuur 14: Zicht op werkput 3 met daarachter rechts in beeld de garagepoort met doorgang naar de Janseniusstraat.....	16
Figuur 15: Aangelegde proefputten op orthofoto, met aanduiding van de redenen tot afwijking van het PvM.	17
Figuur 16: Profiel 3 in de westelijke putwand van werkput 3.....	24
Figuur 17: Kaart met weergave locatie profielen.....	25
Figuur 18: Maaiveldhoogtes.	26
Figuur 19: Vlakhoogtes, vlak 1.	27
Figuur 20: Vlakhoogtes, vlak 2.	28
Figuur 21: Allesporenkaart vlak 1 op GRB-kaart.	29
Figuur 22: Allesporenkaart vlak 2 op GRB-kaart.	30
Figuur 23: Uitsnede allesporenkaart vlak 1 op GRB-kaart, ter hoogte van werkput 1.	31
Figuur 24: Uitsnede allesporenkaart vlak 2 op GRB-kaart, ter hoogte van werkput 1.	32
Figuur 25: Uitsnede allesporenkaart vlak 1 op GRB-kaart, ter hoogte van werkput 2.	33

Figuur 26: Uitsnede allesporenkaart vlak 1 op GRB-kaart, ter hoogte van werkput 3.	34
Figuur 27: Uitsnede allesporenkaart vlak 2 op GRB-kaart, ter hoogte van werkput 3.	35
Figuur 28: Zicht vanuit het noordwesten op de 19 ^e -eeuwse kelder, met puinvulling, in het noorden van werkput 3.	36
Figuur 29: Overzicht van de sporen in het eerste vlak van werkput 1.	37
Figuur 30: Vlakfoto van het eerste vlak van werkput 1, met in het zuiden S.1.004 en in het noorden S.1.005. ...	38
Figuur 31: Profiel 1 met als tweede laag S.1.005.	39
Figuur 32: Zicht op het eerste vlak van werkput 1 vanuit het westen. Van onder naar boven zijn muren S.1.002, S.1.003 en S.1.006 te zien.	40
Figuur 33: Overzicht van de sporen in het eerste vlak van werkput 2.	41
Figuur 34: Overzicht op het eerste vlak van werkput 2. Links van de jalon is S.2.001 te zien, rechts S.2.002. Het noorden bevindt zich rechts, de Janseniussstraat links.	42
Figuur 35: Detailfoto van S.2.001, het noorden bevindt zich aan de rechterkant.	42
Figuur 36: plot van het plangebied op het primitief kadaster met het bisschoppelijk paleis linksonder. De baksteenresten in werkput 2 komen mogelijks overeen met de achtergevel van het paleis.	43
Figuur 37: Zicht op de zuidelijke werkputwand, met bovenaan S.2.005 en daaronder S.2.001.	44
Figuur 38: Overzicht van de sporen in het eerste vlak van werkput 3.	45
Figuur 39: Zicht vanuit het zuiden op het eerste vlak van werkput 3. Rechts in beeld S.3.001.	46
Figuur 40: Detailfoto van S.3.003.	46
Figuur 41: S.3.003 in coupe, foto genomen vanuit het noorden.	47
Figuur 42: Zicht op het bovenste puinpakket in S.3.004. Het noorden bevindt zich aan de linkerkant.	47
Figuur 43: Overzicht van de sporen in het tweede vlak van werkput 3.	48
Figuur 44: Zicht op profiel 3 in de westelijke werkputwand van werkput 3. Onderaan is de bovengrens van laag S.3.008 (laag 11)aangeduid.	49
Figuur 45: Overzicht op vlak 2 in werkput 3, het noorden bevindt zich aan de linkerkant.	49
Figuur 46: Coupe op S.3.006, foto genomen vanuit het noorden.	50
Figuur 47: Aanduiding van de advieszone voor de opgraving (blauw), de zone voor vrijgave (rood) en de zone voor behoud in situ (groen).	53

5 Lijst met tabellen

Tabel 1: Geraadpleegde specialist.	18
Tabel 2: inventaris aardewerkvondsten.	20
Tabel 3: Geraadpleegde specialist.	21

6 Plannenlijst

Plannenlijst Ieper, Janseniussstraat	Projectcode proefputtenonderzoek 2018D208
Plannummer	Figuur 1
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op topografische kaart.
Aanmaakschaal	1:10.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 2
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Plangebied op het GRB (kadasterkaart)
Aanmaakschaal	1:250
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 3
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Plangebied met gekende verstoringen op orthofoto
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	15/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 10
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Inplanting proefputten op GRB
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	16/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 15
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Aangelegde proefputten met aanduiding afwijking van het PvM
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	16/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 18
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Maaiveldhoogtes
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 19
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Vlakhoogtes vlak 1
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)

Plannummer	Figuur 20
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Vlakhoogtes vlak 2
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 21
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Allesporenkaart vlak 1 op GRB
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 22
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Allesporenkaart vlak 2 op GRB
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 23
Type plan	kadasterkaart
Onderwerp plan	Uitsnede werkput 1 vlak 1 op GRB
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 24
Type plan	kadasterkaart
Onderwerp plan	Uitsnede werkput 1 vlak 2 op GRB
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 25
Type plan	kadasterkaart
Onderwerp plan	Uitsnede werkput 2 vlak 1 op GRB
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 26
Type plan	kadasterkaart
Onderwerp plan	Uitsnede werkput 3 vlak 1 op GRB
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 27
Type plan	kadasterkaart
Onderwerp plan	Uitsnede werkput 3 vlak 2 op GRB
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 17
Type plan	kadasterkaart

Onderwerp plan	profielenkaart
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 29
Type plan	kadasterkaart
Onderwerp plan	Overzicht werkput 1 vlak 1
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 33
Type plan	kadasterkaart
Onderwerp plan	Overzicht werkput 2 vlak 1
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 36
Type plan	Primitief Kadaster
Onderwerp plan	Plot plangebied en werkputten op Primitief kadaster
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	30/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 38
Type plan	
Onderwerp plan	Overzicht werkput 3 vlak 1
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 43
Type plan	
Onderwerp plan	Overzicht werkput 3 vlak 2
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/03/2018 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 47
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Anduiding advieszones
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09/05/2018 (raadpleging + plot door BAAC)

7 Bibliografie

ACKE, B. et al., 2016. *Archeologienota Ieper, Janseniusstraat (prov. West-Vlaanderen)*,

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 2.0)*, Brussel.

AGIV, 2018a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootchalig Referentiebestand (GRB).

AGIV, 2018b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, 2013-2015, Vlaanderen.

AGIV, 2018c. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.

DE WILDE, M., 2008. Bouwen met baksteen in middeleeuws Ieper. *Novi Monasterii*, 7, pp.233–241.

8 Bijlagen

8.1 Tekeningenlijst

8.2 Fotolijst

8.3 Sporenlijst

8.4 Vondstenlijst

8.5 Vondstdeterminatielijst

8.6 Kaartmateriaal

8.6.1 Allesporenkaart vlak 1

8.6.2 Allesporenkaart vlak 2